

№ 9 (218) 26 лютага 2001 г.

наша НІВА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у панядзелкі

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

перакур

Лукашэнка ўсім надакучый. Ён на экране, на карыкатурах, на сценах. Абрыдла слухаць пра яго, упоперак горла стаяць ягонія гістэрыкі, прытамілі змагаца зь ім. Ня хоцацца ўдзельнічаць у ягных палітінфармацыях, выбарах, пратэстах супраць яго і байкотах. Ня хоцацца чуць.

Грамадская апатыя набыла грозныя памеры. Беларусы ўжо ня хоцуць, каб было "як раней". Беларусы яшчэ ня хоцуць, каб было, "як у Польшчы й Літве". Беларусы прости нічога ня хоцуць. Гэта лукашызм.

Лукашызм за сем гадоў уеўся ў кожную нашу клетку. Вырасла цэлае пакаленне маладых, якія ня ведаюць іншай рэальнасці, апроч лукашэнскай. Яна складаецца з паўлюднай — у эканоміцы і маралі — падвойной бухгалтэрый, з усіхнага хамства і з тэлебачання пасъля работ — скрынкі мрояў, поля цудаў. Дзеля гэтага — паўсюдны нігілізм. Для мільёнаў сама ідэя Беларусі без абрыдлага. Лукашэнкі ўжо ўспрымаецца як фантастычная. "Гэтак не бывае".

З ідэй пра вечнасць свайго ворага звяліся нават многія змагары зь ім. "Ну, не пераможам, але 15% пэўна зьбяром", — такія парліны можна пачуць у перадвыбарчых штабах асобных кандыдатаў, што прэтэндуюць на ролю "адзінага". Змаганыя без канца, ад паразы да паразы, ад мітынгу да мітынгу, пачынае становіцца змаганынем дзеля змаганыя, дэмантрацыяй дзеля дэмантрацыі. Лукашэнка — нягледзячы на ўсе выбары, байкоты, шэсці і грамадзянства БНР — застаецца. Бо такія "апазыцыянэры", што маюць пра 15%, ня здолыўна патлумачыць людзям, у чым можа яшчэ заключацца перамога, апроч як у барадзбе за 15% галасоў. Такія апазыцыянэры не з'яўляюцца культурой, гісторычных вехаў, бо ѿ самі жывуць ад зарплаты да зарплаты, ад пасяўной да ўборачнай. Хоць з вышыні гісторычных вехаў сёньняшняя апатаў — праста перакур.

Беларусы перакуваюць, думаюць, і ўсё больш усведамляюць, што Лукашэнка супярочыць усёй нацыянальнай істоеце беларуса, з аднаго боку, і ўсёй рацый сучаснае эканомікі, з другога. Што ён замахнуўся стаць царом Рәсей і праляцей. Ён банкрут. Ён гуляе толькі на апатаў й нігілізме. Але хто бы замяніў яго?

Апазыцыя стаіць перад складанай задачай: як абудзіць людзкую экзігюю, калі ды выбараў застаецца зусім нічога часу, а грамадства больш ня верыць у "збаўцаў" і вялікія ідэі? Самае дарагое, што беларуская палітыка стаіць за часоў Лукашэнкі, — гэта свой ідэалізм, свае фундаментальныя капітальні ўласцівасці, якія пакінула валацца на шляху змагання. Калі стала граца паводле правілаў, на якіх трymаецца лукашызм, — падвойнай бухгалтэрый, хамства і абагаўлення тэлевізара. Народ глядзіць на такую апазыцыю і кажа — "ня бачу альтэрнатывы". І мае рацю!..

Як вярнуць страчаныя ідэалы?
Барыс Тумар



тэма нумару:

**БЕЛАРУСКІ ХРЫСТОС,
СУЧАСНЫ, ЯК БІЛ ГЕЙТС
старонка 6**

Як мы правядзем лета?

Круглы стол у рэдакцыі "Нашае Нівы"

Што магло бы стаць альтэрнатывай лукашызму? Якім мусіць быць кандыдат, каб людзі пабачылі ў ім альтэрнатыву? Ці можа Лукашэнка, застаноўся, прайграваць? Як будзе бавіць лета? Што можа аббудзіць наши жаданыні? Гэткія пытаныні гучалі за кадрам круглага стала ў рэдакцыі "НН". А ў кадры адказвалі на іншыя пытаныні, толькі адно: чаго нам чакаць ад прэзыдэнцкіх выбараў?

Перакананыя, што толькі інтэлігэнцыя можа даць рады грамадзкаму нігілізму і апатаў, мы запрасілі на гутарку ў рэдакцыю пісьменніка Уладзімера Арлова і Адама Глебуса, перакладчыка Васіля Сёмуху, аўтара Віктара Шалкевіча, пазтаў Юр'я Гуменюка і Васіля Дзвінавіча, філёзафа Алесія Анціпенку, а таксама аднаго з лідэраў Аб'яднанай Грамадзянскай Партыі Аляксандра Дабравольскага і кіраўніка гарадзенскага аўяднання "Ратуша" Аляксандра Мілінкевіча, які, найхутчэй, уз начальіць перадвыбарчы штаб Сямёна Домаша.

Аляксандар Дабравольскі: Я сустракаўся ў Вільні з Зянонам Пазняком і зразумеў, што ён, фактычна, ужо прымыріўся з тым, што Лукашэнка выйграе гэтыя выбары. Аднак Пазняк на ўлічвае, што грамадзкая думка за апошні год-два вельмі змянілася. Людзі чакаюць пераменаў, хаця часта ня ведаюць, як гэтыя перамены могуць выглядаць і з кім іх звязаць, але большым 70% жадаюць, каб змены адбыліся. Сацыялягічныя аптычныя інстытуты Алега Манаева съведчаць, што Лукашэнка пры нармальных дэмакратычных выбарах ужо сёньня на выйграе — толькі 37% людзей могуць пагадзіцца з тым, што Лукашэнка застанецца прэзыдэнтам, а 43% катэгарычна сказали "не". Але нават калі б у нас было менш шанцаў выйграць гэтыя выбары, адмаяцца ад барацьбы — значыць аддаваць усе магчымасці тым лю-

дзям, якім мы не давяраем, якія з'яўшчыаць беларускую дзяржаву, культуру.

Алесь Анціпенка: Найменей трэбаба чакаць расчараваннія. Можна базавацца на апошніх сацыялягічных дасылаваннях, а можна на іх і не базавацца, каб адназначна съцвердзіць, што адбываецца паступовы распад лукашэнкаўскага электтарату. Мы няўкільна набліжаемся да новай сацыяльнай і палітычнай сітуацыі ў краіне. Ці супадзе падчас саміх прэзыдэнцкіх выбараў пісці гэтыя распаду з актыўніцай другой часткі выбарцаў, скільнай падтрымаць другога (можа быць, дэмакратычнага) кандыдата, пакуль што сказаць цяжка. Шмат што тут будзе залежаць як ад дзеяньняў апазыцыі, гэта і супрацьдзеяньня ціперашніх уладаў.

Адным з "нечаканых" вынікаў можна стацца тое, што выбары ўво-

гуле не адбудуцца, гэта ж сама, як не адбутліся выбары ў "палатку", бо людзі ня прыйдуть галасаваць. Другі варыянт — традыцыйны для беларускіх уладаў: Лукашэнка будзе "абраны" гэтыя уладай, але вынікі такога "народнага волевыяўлення", наўтраны, ня будучы прызнаныя міжнароднай супольнасцю. У любым выпадку — гэта станоўчыя вынікі. У першым выпадку Лукашэнка ня будзе прэзыдэнтам дэфекта, а ў другім ён ня будзе прэзыдэнтам дэ-юре. Але яшчэ раз нагадаю пра галоўнае: распад лукашэнкаўскага электтарату — працэс інтуїцыйны і незваротны. Гэта ўжо яўна акрасыленая тэнденцыя на карысць будучых пераменаў і новых асобаў пры ўладзе.

Калі ж гаворка ідзе пра перамогу адзінага кандыдата ад апазыцыі, дык яму перадусім неабходна адчуць менавіта дынаміку распаду электтарату Лукашэнка.

Уладзімер Арлоў: Калі адроз заніць паразыніцкую пазыцыю, някіх шанцаў ня будзе. Усе магчымасці выбарчай кампаніі павінны быць выкарыстаныя. На жаль, наша незалежная прэса, замест таго каб надаваць чытычам аптымізму, прагназуе паразу, шукае адказы на пытаныні, чаму той ці іншы кандыдат ня зможа перамагчы — адзін на там нарадзіўся, у другога праблемы з бацькамі і г.д. Што бі аddylosylo на гэтых выбарах, яны стануцца нейкім крокам наперад на шляху да той Беларусі, якая нам пакуль што толькі сніцца. Мне таксама вельмі

бахалася, каб сярод кандыдатаў была жанчына. Напэўна, можна будзе казаць, што Беларусь вярнулася ў Эўропу, ці, паводле Валянціна Акудовіча, Эўропа вярнулася ў Беларусь, толькі тады, калі нашым прэзыдэнтам стане жанчына.

Васіль Сёмуха: Нібыта дачка Машэрава з'яўляецца балтавацца...

У.Арлоў: Калі Машэрава і мае такія амбіцы, дык яе "патрон" іх своеасвоса згасці.

Юры Гумяноў: Пазыняк, калі казаў пра адсутнасць шанцаў на выбарах, меў на ўвазе хіба што сябе, бо ён насамрэч ня мае ніякіх шанцаў. Калі чалавек паліцік масты, ад'яжджае і закідае Беларусь факсамі, ён губляе кантроль над сутыніцай, бо папросту ня ведае, што тут робіцца.

Віктар Шалкевіч: У мяне слухаю на канцэртах толькі адно пытаніца — ці будзе альтэрнатывай? Мне здаецца, што той, хто выведзе Беларусь з тупіка, будзе дастаткова маладым чалавекам — прыгожым, добра прыгасаным, у якога нармальная сям'я, нармальны дом, нармальная рэпутацыя. І, самае галоўнае, ён будзе страшні падабацца жанчынам. Гэты чалавек не ўзабаве павінен з'явіцца, і мы, інтэлігэнцыя, мусім яму дапамагчы. А калі апускаецца руки — лепей адрозу з'яўляцца на гэтых выбарах, яны стануцца нейкім крокам наперад на шляху да той Беларусі, якая нам пакуль што толькі сніцца. Мне таксама вельмі

Працяг на старонцы 3.



У менскай уніяцкай царкве праішла катэхізаци ю і была пазаўчора паходычаная група байцоў адной з нелегальных вайскоў-патрыятычных арганізаціяў.

Навіны за тыдзень

ВЯЧОРКАЎЦЫ ПЕРАМАГЛІ

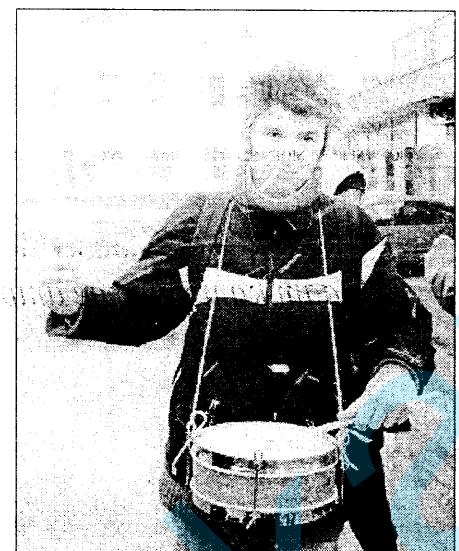
23 лютага Найвышэйшы гаспадарчы суд не задаволіў скаргі "пазнякоўскага" КХП БНФ, які патрабаваў пазбавіць "вячоркаўскі" БНФ "Адраджэнне" ягонае назывы і скаваў рэгістрацыю. КХП будзе абскарджаць гэтае расценіне ў Найвышэйшым судзе.

АРЫШТ ВАЙКА

У Варшаве на запыт беларускіх уладаў у экстрадыцыйную турму быў зъмешчаны ізраільскі прадпрымальнік Леанід Воўк, якога беларускія ўлады вінаваціць у навыплаце падаткаў падчас дзеянісці ў якасці дырэктара "Кляс-Клубу" ў Менску. Аб'яднанная Грамадзянская Партыя заяўліла, што прадпрымальнік дапамагаў апазыцыйным палітыкам, будучы ў Беларусі, і менавіта за гэта пераследуецца цяпер уладамі. АГП заклікала польскую кампетэнтныя органы не выдаваць сп.Ваўка ў Беларусь.

АНАРХІСТАЎ УДВЭНТЫСТЫ

Фэдэрэцыя Анархістаў Беларусі адзначыла дзень савецкага войска масавым спа-



Спартовы тыдзень

Праколы і скальпы

Эдуарду Малафееву, які цяпер настаяре за прыгодамі нацыянальнай футбольнай зборнай у баўгарскай Альбене, самы час браца за галаву ды хавацца ў бульбу. Тры паразы ў спартынгах з узбекамі, румынскім клубам "Фарул" ды баўгарскім "Спартаком" у чарговы раз адлюстроўвалі ўзровень беларускага клюбнага футболу. Між тым, зірніце на каляндар ды ўзгадайце, што да гульні з Украінай засталося скрыху больш за трох тыдняў. Толькі і спадзеву, што на легіянаў. Вунь, як Гурэнка ў гішпанскую "Сарагосу" прыйшоў, дык цяпер яна направа ды налева кухталі раздзе. Дыя нашыя кіеўскія разведчыкі Хацкевіч з Бялькевічам таксама, відаць, у тыле ворага бяз справы не сядзіць. Так што яшчэ пабачым, хто каго. А на сёньня — паводле апошняга рэйтынгу ФІФА, мы на 96-м месцы, а Украіна — на 36-м...

А вось у тэністай ад аднаго по-другу далёкай яшчэ вясны прапросту кроў закіпае: тое, што Максім Мірны



Эдуард Малафеев

Магнуса Нормана адміцелю ў Марсэлі, гэта яшчэ хай сабе, але вось расейца Марата Сафіна (другая ракетка 2000) завошта згандыбіў? Зусім не пабрацку атрымалася. Хаця гэтым Максім на турніры ў Ратэрдаме задаволіўся, у другім раўндзе прайграўшы швэду Вінсігуэру. Адпомысці за дружбака мячнічук Вова Ваўчкоў, пака-зашыў скандылану ў чвэрцьфінале, хто ёсьць кім. Праўда, у паўфінале Вову "зрабіў" француз Эс-кюэз. Ну, ды нічога — 39 тысячай "зялёных" за выхад на паўфінал таксама на дарозе не валяюцца.

Біятляністы выправіліся ажно ў алімпійскі Солт-Лейк-Сіты, на сёмы этап Кубку сьвету! Думаецце, каго-небудзь з іх гэны кубачак сапраўды цікавіць? Чорты лысага! Нашыя ўжо да алімпійды рыхтуюцца — трэба ж разгледзеца там, што дзе зэрзань можна, дзе лішні набойчык прыхаваць... Каб толькі дзядзька Сэм за каўнер не злаві, а то не разумеюць яны нашых жартуў...

Богусь Біятлянінак

Вайсковая апазыцыя

23 лютага пра свой удзел у прэзыдэнцкіх выбарах афіцыйна абвясціў генерал-палкоўнік Павал Казлоўскі.

Беларускія прэзыдэнцкія выбары, хутчэй за ёсць, адбудуцца сёлета, не пазней, чым у "адну з нядзелей" ве-расьня". Такая неакрэсленасць дае падставы меркаваць, што Лукашэнка паспрабуе наагул абысціся бяз і пераабраца ці то пры дапамозе чарговага рэфэрэндуму, пра які будзе абвешчана ў траўні на так званым другім Усебеларускім народным сходзе, ці то шляхам звязчайнага парламэнтскага галасавання. Але як бы там ні было, шэрагі кандыдатаў у прэзыдэнты растуць. Каманда першага міністра абароны сувэрэннай Беларусі (1992—1994) складаецца практычна з адных вайскоўцаў, якія, з прыходам да ўлады А.Лукашэнкі, апынуліся ў апазыцыі. Мяркуючы з некаторых першых кроку гэтай каманды, у прыватнасці, з наладжванням кантактаў з прэз. можна сэцвярждаць, што ў цяперашняга валадара звязлася даволі дакладна арганізаваная і структураваная вайсковая апазыцыя.

Адной з найкалярнітых асобаў у атасчынні Казлоўскага зьяўляецца генерал Яўген Бачароў, былы камандзір памежных войск. Ён карыстаецца вялікім аўтарытэтам сярод "аўтантцаў", у іх, дарчы, рэжым бачыць адну са сваіх апораў. Ян выключана, што да Казлоўскага далаўца і іншыя вайскоўцы, пакрыўджаныя Лукашэнкай. Напрыклад, 55-гадовы начальнік Генштабу беларускага войска генерал-лейтэнант Казлоў, якому прапросту не падоўжылі контракт — бо ня ўмее "угнацца" перед галоунакамандуючым.

Па ўсім відаць, што Казлоўскі мае харызматычныя рысы, зь якімі можна съмела разлічваць на сымпаты выбарцаў. Нарадзіўся ён у простай сялянскай сям'і, скончыў беларускую школу. Нават у Ташкенцкай вайсковай вучэльні курсант Павал Казлоўскі па ўласным жаданні здаваў некаторыя іспыты (у прыватнасці, матэматыку) па-беларуску.

Немалаважна і тое, што П.Казлоўскі — не паркетны генерал. Ён прайшоў усе штабныя і шыхтовыя службовыя пасады. Нейкі час ягоным падначаленым быў сёньняшні начальнік Генштабу расейскага войска Анатолій Кашцін, з якім Казлоўскі дасёняня захоўвае цэплья стасункі. Паводле некаторых звестак, і балітавацца 58-гадовы экс-міністар вырашыў менавіта паслья нядыніх вітаўтаму ў Москву...

Сяменікі Паўла Казлоўскага не адразу ўхвалілі гэтае ягонае ражэнне — аж занадта пераканаль-

ным было здарэнне з Захаранкам. Толькі пасля працяглых гутараў — а ў вялікай сялянскай сям'і генэрала ўсе пытанні вырашаюцца па традыцыі су-польным абмеркаваннем — Казлоўскі давёў неабходнасць свайго ўдзелу ў выбарах. Дарэчы, генерал быў у маленстве вязнем фашизму, што таксама будзе мець не абы-якое значэнне для выбараў.

У 1992 г. П.Казлоўскі быў не адзінім кандыдатам на пост міністра абароны. Іншы прэтэндент — беларус-генерал Георгі Шпак — цяпер камандуе расейскім паветрана-дасантнымі войскамі. Але першым апрануць новую форму з "Патоніяй" і бел-чырвона-белым шаўронам на рукаве наканавана было Паўла Казлоўскому. Менавіта яго віталі на лужку перад Белым Домам падчас першага ў гісторыі візіту міністра абароны незалежнай Беларусі ў ЗША — паслья ўсяго, што адбылося ў беларуска-амерыканскіх стасунках за гады кіравання Лукашэнкі, візіты такога ўзроўню цяпер прапросту нерэальныя. Пры Казлоўскім былі распрацаваныя армейскія статуты на беларускі мове, з улікам стараўгні-набеларускай вайсковай традыцыі. Пры ім распачало актыўную дзеяльнасць Беларускага Згуртавання



Павал Казлоўскі

Вайскоўцаў, актыўістамі якога былі як сацыял-дэмакрат Мікалай Статкевіч, так і генэральны пра-курор Віктар Шэйман. Ад традыцыйнай грамадзянскай апазыцыі зь ейнай непераадоленай аморфнасцю каманда П.Казлоўскага істотна адрозніваецца перш за ёсць ўт्पыковымі сувязямі і аўтарытэтам у сілавых структурах — як менскіх, так і маскоўскіх: нездарма ж

Казлоўскі на працягу апошніх год узначальваў Міжнародны фонд рэабілітатыўнай здароўі беларускай вайскоўцаў "БелРос". Прагматызм генерала пражывае і ў тым, што ён са свай камандай быўцам бы гарохі падтрымка да апазыцыі. Але вызначыцца з прэтэндэнтам, на ягону думку, трэба пры канцы перадвыбарчай кампаніі, а не на пачатку.

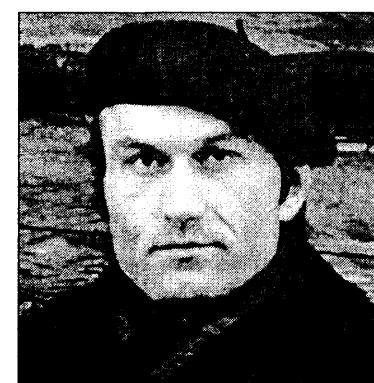
Зъяўленыне беспартыйнага генэрал-палкоўніка Паўла Казлоўскага на перадвыбарчым небасхіле заўважна ажыўляе палітычнае жыццё Беларусі і зълётку блытае палітычныя карты як апазыцыі, так і рэжыму. А замежныя назіральнікі змушаны будуть значна адкарэктаваць сваё стаўленне да беларускіх выбараў. Ніхто не жадае ўзрушэння, усе жадаюць мірнай трансфармацый краіны ў Еўропы.

Раман Якаўлеўскі



Генерал Казлоўскі праславіўся сваім змаганьнем з Беларускім Згуртаваннем Вайскоўцаў у 1993 г. На фота — супрэса сябраў БЗВ з народнымі дэпутатамі Беларусі 10 траўня 1993 г. на нагоды звальнення падпалкоўніка Статкевіча. Аб пачатку сваёй прэзыдэнцкай кампаніі Казлоўскі абвесьціў 23 лютага 2001 г. на съвята акупацыйнае для Беларусі арміі.

Якія выбары без Зянона?



Зянон Пазняк

макратычны блёк даможацца міжнародных гарантый аўксілекі Пазняка. "Ну, якія ж выбары без Зянона?" — сказаў Але́сь Чахольскі.

Каментуючы слова Пазняка пра тое, што ў хуткім часе на палітычнай сцэне можна зноў зявіцца Віктар Ганчар, Чахольскі адзначыў, што Пазняк мае палітычнае чуцьцё ды стратэгічнае бачанье сітуацыі і спаслаўся на артыкул Зянона "Чорт у табакеры". "Магчыма, Старышня мае найкія звесткі пра лёс Ганчара", — сказаў Але́сь Чахольскі.

Але́сь Чахольскі

травыбarkам у поўным складзе, калі "зъбэрэцца ў вывучыць абставіны". Выстаўляць сваю кандыдатуру і не Пазняк вырашыць сам. Аднак ініцыятыўная група для збору подпісаў будзе створаная ў любым выпадку, незалежна ад таго, дзе знаходзіцца Зянон. На пытанні, ці вернецца Пазняк на раздзіму, сп.Чахольскі адказаў, што гэта адбудзецца толькі ў тым выпадку, калі да-

**Рэдакцыя газэты
"Наша Ніва"
шукае графіка
і карыкатурыста
для сталае працы.
T. 213-32-32.**

Працяг са старонкі 1.

В.Сёмуха: Мне здаецца, што сямене становічча зусім не ўпльвае на рэйтынг палітыка. Узяць таго самага Лукашэнку. Дыў увогуле, усе гэтыя акуляры, вусы, прычоскі вельмі мала значаць для беларусаў.

В.Шалкевіч: Вы беларусаў недацэнваце. Я неяк пытаяўся ў старой бабулькі, чаму яна прагаласавала за Лукашэнку, а не за Кебіча. А яна сказала так: "Дык чалавечка, той жа стары, а гэты — малады, вусаты, прыгожы!"

У.Арлоў: Я цалкам упўнены, што калі б выбары ў нас былі дэмакратычныя, празрыстыя, Лукашэнка ні ў якім разе не перамог бы сёняня.

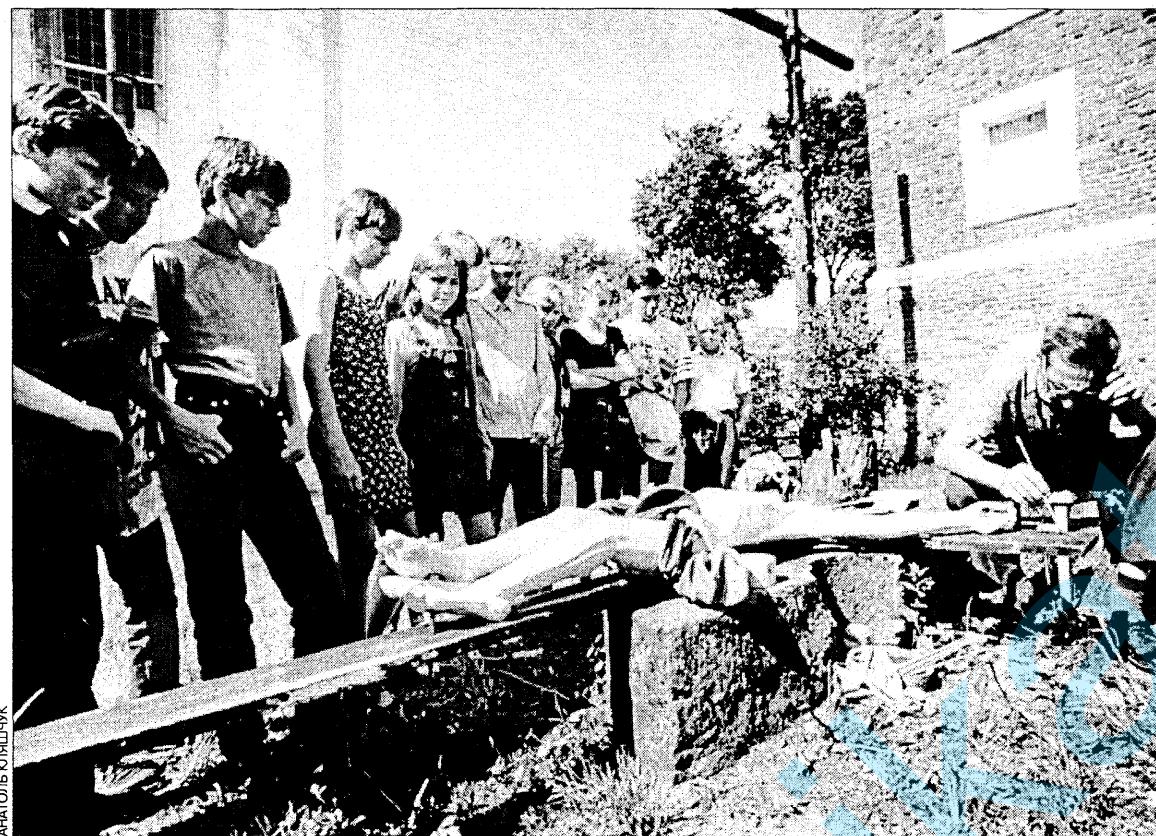
А.Дабравольскі: Цьвёрды электарат Лукашэнкі — 13—15%, катагарычна супраць — больш за 30%. Астатнія ня вызначыліся. Мы па ўскосных звестках палітыкі, як яны могуць вызначыцца. Атрымліваеца 40 — "за", 60 — "супраць". Адсюль вынікае, што Лукашэнка наўрад ці будзе пытагаца ў народу, каго ён хоча бачыць прэзыдэнтам, бо ня здолее выиграць пры ўмове сумленных выбараў. Таму найперш трэба змагацца за сумленных выбары.

В.Сёмуха: Калі ізноў, як на рэфэрэндуме, на трэці дзень спаліць бюлетэні і пакінуць толькі пратаколы, у якіх можна напісаць што заўгодна — як супрацьстаяць фальсифікацыі? За Лукашэнкам жа ўвесі апарат стаіць.

А.Дабравольскі: Калі на кожным выбарчым участку будзе тры-чатыры назіральнікі, нікто нічога не сфальшуе. Мы павінны перацягнучы на свой бок частку намэнклятуры, бо яна зদасць Лукашэнку адразу, як толькі пабачыць, што ён прайграе. Намэнклятура добра разумее, што Лукашэнка ахвяруе кім заўгодна, каб выратаваць сябе. Яны гатовыя да таго, што ў любы час на кожнага з іх могуць надзець кайданкі па абвінавачванні ў "нячеснасці". У большасці сваёй нашыя чыноўнікі — нарамальная людзі, яны рэальная могуць кіраваць дзяржавай. Дык навошта ім такая ўлада?

В.Шалкевіч: Калі ўсе сумленныя людзі на тры-чатыры месяцы запрагуцца і будуць працаўцаў на аднаго кандыдата, мы выйграем. У нас

Як мы правядзем лета?



АНТОН КІЧАЧУК

А.Дабравольскі: Наша мэта ня ўтым, каб замяніць дыктатара, а ўтым, каб стварыць такую судова-прававую систэму, якая не дазволіла бы дыктатару наноў зьявіцца. На жаль, Канстытуцыя 1994 г. дазваляла... Але дыктатараў спаряджаюць ня толькі заканадаўства і права, але й людзі, якія за іх галасуюць. Асноўная праблема нашага грамадзтва, што і прывяло Лукашэнку да ўлады, — зайдзрасць і нежаданне адказаць за сябе. Такім чынам, мы не адказаём і за краіну. І задача культурнай эліты, якая нейкі час была ў стане дэпрэсіі, як і ўсе палітыкі, — дапамагчы людзям зразумець, што ёсьць ня толькі падставы для аптымізму, але й магчымасць зрабіць штосьці для сябе і для краіны.

Калі ўсе сумленныя людзі на тры-чатыры месяцы запрагуцца і будуць працаўцаў на аднаго кандыдата — мы выйграем, хлопцы

не прывыклі спадзявацца на ўласныя сілы. Усе чакаюць, калі прыйдзеўся асілак і пераможка цмока.

Адам Глобус: Нам патрэбен асілак, які пераможка цмока. Адзінае, што шмат хто з асілкаў потым у цмока і ператвараеца. Але гэта ўжо філізофская праблема. Давайце спынімся на тым, што нам патрэбен чалавек, які скажа: так, я асілак, і мы за ёго дакладна прагаласуем. І рана ці позна ён зьявіцца. І цмок гэта ведае.

А.Дабравольскі: Зайдзрасць і нежаданне за сябе адказаць, на жаль, яшчэ пануюць у грамадзтве, таму можа ізноў зьявіцца кандыдат, падобны да Лукашэнкі сваім паводзінамі і съветапоглядам. Аднак кошт заўсёды горшша за арыгінал. Таму мы маем шанцы, бо наші кандыдат будзе мець цалкам супрацьлеглыя вартастыці. Дарэчы, Андрэй Вардамацкі агучыў нядайна вынікі сваіх даследаваньняў — якія якасці людзі хацелі б бачыць у прэзыдэнта. Першое — патрабаванасць, другое — адукаванасць і трэцяе — інтэлігентнасць. Гэта было зусім нечакана.

Адам Глобус: Хамства, хабельства на самым высокім дзяржаўным узроўні ўсё ж такі абрыйда людзям. **А.Дабравольскі:** Насамрэч, неістотна, каго менавіта абрыйца прэзыдэнтам. Галоўнае, каб ён быў псыхічна нармальным, каб адчуваў адказнасць за краіну і ня думаў, што ведае ўсё, каб слухаў разумных людзей. І гэтага дастатково.

Адам Глобус: Мне хацелася б, каб прэзыдэнтам зрабіўся чалавек кшталту Быкова. Шкада, што ў нас ёсьць аблежаваныні веку — я б з дзавальненнем за ёго прагаласаваў. Але гэта ў ідэале, а ў сёньняшніх абставінках я буду галасаваць за Домаша. Прэзыдэнт павінен адпавядаць сярэднестатыстычнаму узроўню — і па адуканці, і па паводзіні — а гэты ўзровень не такі нізкі, як здаецца...

А.Дабравольскі: З кандыдатурай Домаша пагадзіцца лёгка, бо гэты чалавек можа кіраваць дзяржавай. Добра кіраваць. Але нельга казаць, што найлепшы кандыдат — сярэдні. Для таго, каб быць абранным, чалавек павінен адрознівацца ад большасці. Людзі ніколі не павертаць, што сярэдні чалавек можа вырашыць нашыя праблемы.

У.Арлоў: У паліякай мэнтальнай нашыці іншая. А ці зъянілася беларускае грамадзтва ў парадкунанні з пачаткам 90-х, каб з прыходам новага прэзыдэнта ў нас адбыліся нейкія карэнныя змены? Сумялося.

В.Шалкевіч: У нас традыцыйна

І яшчэ вельмі важны факт: людзі чакаюць аднаго, дзяля іх гэта павінен быць прости выбор — Лукашэнка або альтэрнатыва яму — і мы мусім ім дапамагчы людзям устаць перад простиным выбарам, а не ставіць перад імі праблему выбару з пяці прэтэндэнтаў.

Аляксандар Мілінкевіч: У апазыцыі ёсьць вялікі шанец перамагчы. Сённяшні кіраўнік дзяржавы можа часова застасцца пры ўладзе, толькі татальніца фальсифікуючы вынікі выбараў. У вёсцы на мяжы Беларусі і Літвы, дзе пахаваны мае дзяды-прадзеды, яшчэ год таму казалі: "Лукашэнка добры, але яму перашкаджаюць". Сёння ў шчырай размове вы пачуце: "Ён хлусці, ня выканану ніводнага аблічання... Але дзе ўзяць лепшага?"

Гэтага лепшага трэба вызначыць і прадставіць тым, каму ўжо надаўчы палітычны тэатар з адным акторам. У Беларусі многа ініцыятыў па вылучэнні адзінага кандыдыта, але рэальная шырокая Кааліцыя адна — Кангрэс Дэмакратычных Сіл. Шэршт лідэраў апазыцыі, што не ўваходзяць у гэтыя блёк, дрэнна разумеюць рэальную магутнасць Кангрэсу. Яго шырокія магчымасці звязаныя перш за ўсё толькі з партыямі і прафсаюзамі, але і з лякальнымі і рэгіональнымі грамадзкімі арганізацыямі, якіх больш за 500 і сетка якіх пакрывае ўсю краіну. Менавіта створаныя на лякальным узроўні кааліцыя грамадзкіх арганізацый, прафсаюзаў і партый, якія ўтварыліся ў мінулым годзе, складаюць аснову будучых штабаў адзінага кандыдата. У добрыя палове раённых цэнтраў такія

функциі. Якраз такім прэзыдэнтам добра было бы абраць Быкова. Але цяпер палітычныя эліты, відаць, адмовіліся ад таго думкі.

А.Дабравольскі: Не, неабходнасць аблежавання паўнамоцтваў прэзыдэнта не выклікае пярэчанняў у асяроддзі палітычнай эліты. Узорам тут могуць стацца літоўская

ініцыятыўныя групы ўжо існуюць і гатовыя працаўца.

Самая вялікая небяспека для дэмакратычнай апазыцыі сёньня — гэта небяспека стварэння атмасферы пэсімізму ў грамадзтве. Ёсьці сілы, ёсьць розум, ёсьць людзі. На нас ускладзена вялікая гісторычная адказнасць аўяднаць усіх сумленных і неабыкавых і падтрым'яць іх дух. З гледзішча мастацтва палітычных кампрамісаў КРДС паводзіць сябе мудра, аднак яна не атрапівае чаканьняў і пачынае расчароўваць лякальныя кааліцыі, якія даўно гатовыя дзейнічаць. Гэтым жа грашаша некаторыя незалежныя СМІ: або "съвятая каша" на старонках, або разбураны ніглізм.

Мая парада лідэрам палітычных партый і рэдактарам нацыянальных недзяржакальных газетаў: каб набрацца аптымізму, часцей выяжджайце за межы менскай кальцавой дарогі. У рэгіёнах беларускае дэмакратыя мае прывабныя твары, жывыя вочы і выпрастаныя плечы.

У.Арлоў: Выбар адзінага кандыдата можа адбыцца на Кангрэсе Дэмакратычных Сіл.

А.Дабравольскі: А Кангрэс нааугліцца варты праводзіць? Зараз нам трэба шырокая падтрымка самых розных людзей — у тым ліку і тых, што не належаць да арганізацій, прадстаўленых на Кангрэсе. Траба дзейнічаць панцужку — адна арганізацыя падтрымала, другая і г.д. Ёсьць шмат людзей, якія яшчэ ня вызначыліся ці маюць іншыя палітычныя погляды, але гатовыя прагаласаваць за перамены, бо яны патрэбныя краіне.

Адам Глобус: Проста за перамены ў лепшыя бок.

З РАСЕІ ПРА РАСЕЮ

Нашыя ўяўленыні пра "беларускі крымінальны съвет", "польскі" ці "нямецкі крымінальны съвет" амаль заўжды перабольшаныя. У страху і ў фантазіі вялікія вочы. Беларускі злачыны съвет — правінцыяна філія расейскага. Польскі і нямецкі проці расейскага здаюцца проста дзіцячымі. А ў Pacei рэальнасцю сталі нашыя самыя страшныя ўяўленыні. «Беспредел», закон вуліцы, неверагодная жорсткасць пры неймавернай квапнасці, паграба да любога закону і права — божага ѹ чалавечага... Цэлая цывілізацыя, выгадаваная на турэмных вартасцях, вырасла з маскоўскага дэспатызізму, з апрычніці, з царскай катаржнай Сібірі, з вялікай стаўлінскай — на паўкрайны, на паўнароду — зоны. І ўсё гэта пануе, размнажаецца, культивуеца.

Большасць беларусаў, як і большасць ў Еўрапейцаў, ведае Расею па Маскве, па Краснай плошчы, па Пушкінскім музеі і Трацьцякоўцы. Варта пакінуць Москву, як пачынаеца іншы съвет, дзе няма ні права, ні закону. Нам гэта дзіка. Страшна чытаць гісторыи, якімі поўніца расейскай прэса. Вусьцішна, але трэба. Каб ведаць, з чым маєм справу.

Расейскі крымінал — страшная пагроза ня толькі парадку на беларускіх вуліцах, але і самім асновам єўрапейскага цывілізацыі, ці не найвялікшая стратэгічная пагроза бясцыець у Еўропе і съвеце. Менавіта гэта мела на ўвазе памочніца Джорджа Буша па нацыянальной бясцьецы Кондалайза Райс, гаворачы пра пагрозу съвету, што сыходзіць ад Pacei. З Pacei пра Расею гэтым разам піша агледальніца Інтэрнэт-газеты шыши gazeta.ru Ганна Архітава.



Юрась Пацюпа Паданьне

Быў прыкуты даўней Прамэтэй да съняжыстай Каўказскай гары — там ён, кажуць, пакінуў дзяцей, там агонь яго ў саклях гарыць.

Да панадзіўся ў саклі лятаць дэзвюхгаловы расейскі арол і дзяцей Прамэтэя хапаць — зънюхаў, пёс, што адважная кроў!

Ды і нач не хацела мінаць, каб хоць гора між гор загаіць, бо арол, прыляцеўшы зъвідна, да зъмяркана

на стоміца піць.

Але ёсьць і ў нядолі канец: кажуць, выкуе Сонца стралу, каб за морам узыняў Геркулес і пусьціў яе ў грудзі арлу.

Горадня, 2000 год

Расейскія Матывы

Адам Глобус

САМАСЦЬЦ

Раздрожніе расейская самасць. Мы самыя вялікія, мы самыя няшчасныя. Мы ўтапілі самыя вялікі падводны човен, у нас згарэла самая высокая вежа, у нас самыя жорсткія тэрарысты... З любой трагедыі рабіцца выключальная зява. Судзельны самагадман пануе ў расейскай съвядомасці. Нават у расейскім часопісе "Плэйбой", презентуючы пісменніка Мамлеева, пішуць, што ён вялікі расейскі пісменнік. Такое съвятаўспрыманне немінучча вядзе да трагедый, да расчараўання. Самасць асьляпляе расейца. І нават разумны й далікатны літаратар Міхail Прывін піша: "...німа ў съвеце больш барбарскага абыходжаньня з жывёламі, са сродкамі працы, зв замлёто, чым у нас".

Можна дадаць і чалавека, не памылімся. Але ж галоўнае: "німа ў съвеце" і "больш". Дурная самасць, што вядзе да новых і новых ахвяраў.

ТРОЦКІ

Бацька чырвонага тэрору Леў Троцкі дэталёва апісаў сваё жыццё-быццё ў маскоўскім Крамлі. Уразіла на тое, што балышавікі рас-

Ніводная ахвяра ня здолела збегчы

У 1992 г. у Кемераўскай, Алтайскай і Новасібірскай вобласцях пачалі зынікаць маладыя дзяўчата. Гісторыі, якія распавядалі іхныя свякі і знаёмыя, былі падобныя адна да адной. Звычайна дзяўчына атрымлівалася ад незнаёмых маладзёнаў вабную працянову папрацаўца ў Новасібірску, зъяжджаляла з дому, і нікто з свякія яе болей ня бачыў.

Праваахоўныя органы не моглі высачыць банду дзевяць гадоў. Злачынцы вандравалі па ўсёй Заходній Сібіры, перыядычна зъяўляючыся паштарты, пасьведчаны, жытло. У адным Новасібірску яны зъянілі каля 400 найманых кватэр. Затрымка іх дапамог выпадак. 12 лютага 2001 г. апэратыўнікі атрымлівалі інфармацыю, што ў Новасібірску невядомыя трymаюць у закладніках маладзёну дзяўчыну. 13 лютага злачынцы былі затрыманыя супрацоўнікамі УВОПу (Упраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю).

Усе бандыты акзаліся беспрацоўнымі жыхарамі Новасібірску. Іх верхаводу — 27 гадоў, астатнія — крху маладзейшыя. Была ў складзе банды ѹ дзяўчына, каханка верхавода.

Стралілі царскую сям'ю, а што, расстраліўши, спакойна жэрлі з царскага посуду, і прыслужвалі ім за сталом царскія лёкі.

Я не цярплю аднаразовага посуду, але і з чужых, нават рэстаранных талерак, есці не люблю. Каб можна было хадзіць у госьцы з уласным становым прыборам, я б хадзіў.

БРУДНЫЯ, ГАЛОДНЫЯ, ЗЛЫ...

Сын Мікола зъездзіў на дзень у Маскву. "Яны тут ам брудныя, галодныя, злы", — пра масквічоў. А ўжо ё не заўважаю гэтага, прывык, познані. Міколавы ўражаны пе-



Яе затрымалі крху пазыней у Алтайскім краі.

Съледыя высыветлілі, што за 8 гадоў злачынцы выкрапілі больш за 60 жанчынай у веку ад 16 да 25 год, лёс якіх дагэтуль невядомы. Скрыданых кабетаў прымушалі здымацца ў парнаграфічных стужках, у тым ліку ѹ сцэнамі садамазахізму. Дыў самі злачынцы бралі актыўны ўдзел у стварэнні фільмаў — ня толькі як рэжысёры і апэратары, але і як акторы. Порнакасеты прадаваліся ўва ўсёй Pacei (пакупнікоў злачынцы найчасцей знаходзілі праз

маразм на маразьме. Якая цалкам новая культура? Чаму ня трэба быць падобным да цывілізацыі? Кім можа быць Pacei, акрамя як Pacei? Чаму за ўзор бярэцца спадчына Чынгісхана, а ня прыклад Аляксандра Македонскага, які хоць крху ў Арыстотэля вучыўся і рэальна аўяднаў Эўропу з Азіяй?

І няхай бы глупствы князя-выгнаныка засталіся на пажоўклай паперы. Ды не. Расея намагаецца аўяднаць Беларусь з Таджыкістанам, Ічкерый і Карэлія і стварыць гэтую хімічную Расею-Эўразію. Кроў, вайна і жабрацтва народу — вось вынік намаганняў.

Pacei, каб захавацца як Pacei,

інтэрнэт). Бандыцкай відэаапаратуры міліцыя пакуль не знайшла.

"Цікава, што ніводная ахвяра ня здолела збегчы, — паведаміла карэспандэнту "Газеты.Ru" прэс-сакратар УВОПу Навасібірскай вобласці Алену Абрамаву. — Уцякачак заўсёды лавілі ѹ жорстка зъбівалі". Вэрбавалі дзяўчыні па-рознаму. Напрыклад, запрашалі працаўцаў гувэрнантак албо сядзелкай да падстаўной асобы. Праз пару дзён прыносілі дзяўчыні таблеткі, каб тая давала ѹ піць той "старэчы". Падстаўная асоба ў нейкі момант імітавала съмерць. "Працаўцаў" вінаваці дзяўчыні ў забойстве і пад пагрозай "здачы" у міліцыю прымушала рабіць ўсё, што ім было патрэбна.

Калі ахвяра супраціўлялася, яе забівалі. Затрыманыя ўжо ўзялі на сябе калі ста эпізоды разбойных нападаў, рабаванняў і забойстваў. У прыватнасці, распавялі съледчым пра адно з апошніх сваіх забойстваў. Пад гаражом, што належала аднаму з бандзюкоў, міліцыянты знайшлі труп 17-гадовай жыхаркі Барнавулу Ірыны Сяровай, што ўвочыні прапала бязь вестак.

Сёньня съледчыя актыўна шукаюць ахвяраў злачынай групоўкі.

дэманстрацыйна перагаворваліся па-беларуску. "А вам ня сорамна гаварыць за столом на мове, якой астматія не разумеюць?" — пасправаўшы упікнучь нас Святазар. — "А вам ня сорамна, што ўсе съмротныя прысуды ЧК, НКВД і КГБ пісаліся па-расейску?" Дні два мы не гаварылі. Потым замрэлі, і Святазар раскасаў, як ягоны дзед даў прытулак сям'і Івана Буніна ў крываўым 1917 г. Пазыней я знайшоў у бунінскім дзёньніку запіс: "Калі шлігбаўму кола рассыпалася. Да Яльцы пешкі — цяжка! Жахліва! Спыніць, могуць забіць... Прыйдуці нас Барчанкі. Увечары (зноў удар!) [Успаміны перарываюцца гукамі гарматных стрэлаў, якія чуваць было, калі рабіліся запісы ў дзёньніку. — А.Г.] у нас госьцы, я гаварыў лішнє, — выпіў. 24-га праўбылі ў Яльцы. Адсюль чуткі пра пагромы маёнткаў. Вл. См. усё Аненскіе разгромілі. Паліць хлеб, скатіну, сывіні смажаць і п'юць самагонку (Зноў!). У знак прымірэння Святазар пераклаў на сапраўдную расейскую мову маю аповесць "Съмерць-мужчына".

ВЫРВАЦЦА З РАСЕІ

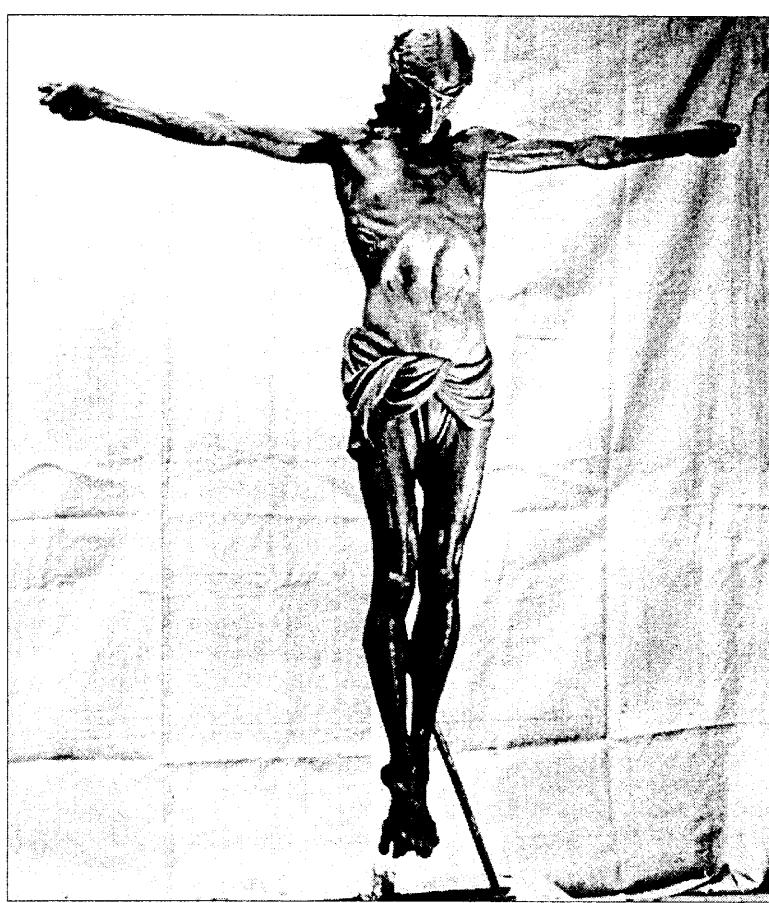
Марына з роду князёў Трубяцкіх з 1934 па 1942 г. была жонка амбасадара экстравагантнага расейскага літаратара Даніла Хармса. Ва ўспамінах яна кажа: "Ні за якія гроши, ні за што, што бы мне не далі — кащиціяны пярсыёнкі, дыямэнты — ніколі ѿ жыцці ці яна будзе глядзець на Pacei!" Так вось зънявагамі давялі чалавека да няявісці да Радзімы. Гэтымі словамі яна скончыла ўспаміны. А вышэй яна пісала як такое: "Мяне і яшчэ трох-четырох маладых паклакі на печы. Я хутка сагрэлася. І рагтам я пабачыла котку! Нязъедзеную котку! Я як загарла: "Трымайце яе! Таварышы, хапайце яе!" — і зъяліца з пеци. Я кінулася за коткай, каб яе злавіць. Але яна, дзякую Богу, уцікla". Котку Марына лавіла, выбраўшыся з бляхаднага Ленінграду, дзе за талерку супу з сабачыны аддала Друскіну ўсе рукапісы мужа. Свайго Дані, які баяўся толькі аднаго на съвеце — што яго забяруць у войска і прымусіць забіваць людзей, які імітаваў псыхічную хваробу, якога па даносе арштавалі ў замарылі голадам у турме. А Марына вырвалася з бляхады, а пасля і з Pacei. Ей пашанчавала.

ТУРГЕНЕЎ

У дзёньніку братоў Ганкураў Іван Тургенеў называны "мільм барбарам". З "барбарам" я згодны цалкам, а вось "міль" — чиста французская галянтэрэя. Тургенеў на мілы і на друг, а барбар з бабскім тварам, хворы на імперскую ідэалёгію.

СОРАМ ЗА МОВУ

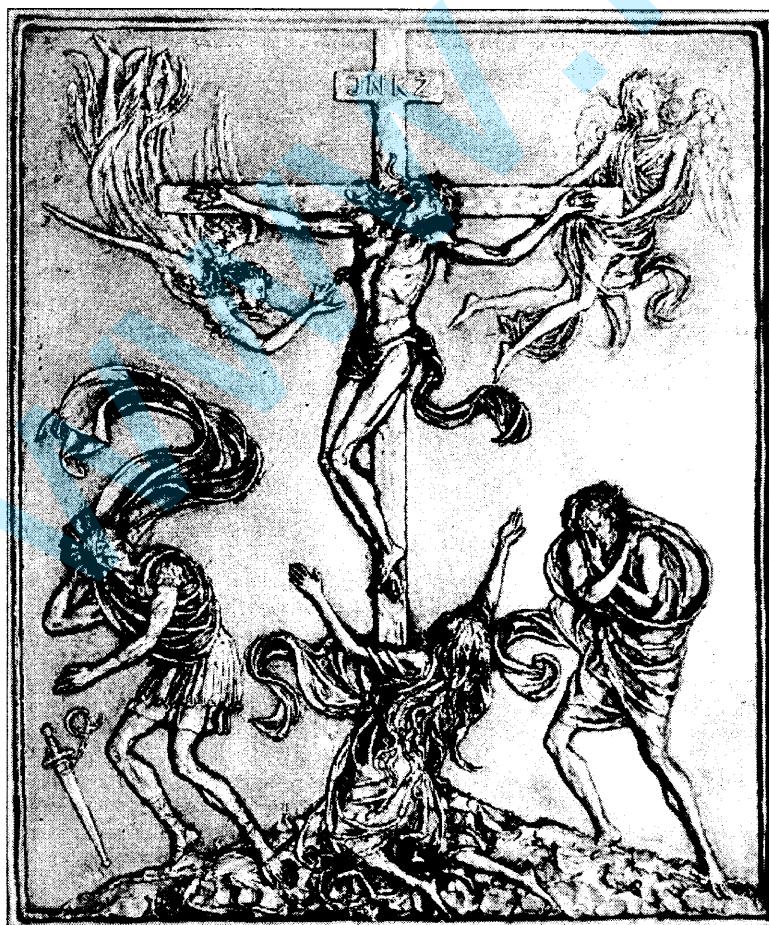
З расейскім працаікам Святазарам Барчанкам я сядзеў за адным рэстаранным столам у доме творчысці ў Піцундзе. З жонка мы



Валер'ян Янушкевіч



Сяргей Поклад



Валер'ян Янушкевіч



Беларускі Хрыстос



сучасны, як Біл Гейтс

У беларускай культуры вобраз Хрыста быў адраджаны ўладзімерам Караткевічам, чый раман «Хрыстос прыязмліўся ў Гародні» цалкам легальна выйшаў у 1966 г. Малюючы ілюстрацыі да яго, я і мае аднакурснік сутыкаўся зэ дзіўнай проблемай: каб зразумець Караткевічавы мэтафары, чытаныня белетрыстычнае канвы было недастаткова, даводзілася паглыбліцца ў Святое Пісьмо. Гэтак у аўдыторыях менскай мастацкай вучэльні начала зьяўляцца Біблія. Пільнае вока пэдагогаў гэта адсочвала: «Дзе ўзяў?», «Хто даў?»

Тое было даўно. Сёння ж Ісус Хрыстос ізноў — адзін з цэнтральных пэрсанажаў беларускага мастацтва. Але, як і нэафіты, сучасныя мастакі мусіць яго вымысьліваць. Бо нават Святое Пісьмо не падказвае нам, як выглядаў Хрыстос.

Знаны ў Вільні беларускі мастак Сяргей Поклад намаляваў багата палотнаў на біблійныя сюжэты. Ён часта выстаўляеца ў Літве, Нямеччыне, Польшчы, Беларусі. Я даў яму пытаныне: які для вас Хрыстос і які зъмест вы ўкладаеце ў свае партрэты Хрыста?

СЯРГЕЙ ПОКЛАД

«Для мяне Ісус Хрыстос — гэта валадар валадароў, які прыйшоў на Зямлю. Але я маляву не абразы, а вобраз мацярынства... У Бібліі сказана, што жанчына ўратуецца толькі праз нараджэнне дзяцей, як Ева. У Бібліі напісана, што трэба палюбіць Господа ўсім сэрцам, усёй душою, усёй крэпасцю сваёй. А Бог ёсьць Духам! І маюць рацю тყыя, хто пакланяецца ія бачнаму Богу, а Духу. І я не разумею, калі людзі вешаюць ягония выявы на сцены, пакланяюцца ім. Бог робіцца, што ідал. Упрыгожыць нешта можна, а пакланяюцца — гэта ідальства. Я малюю не абразы, а сымбалі. Быў Сын Божы, ён уратаваў людзей. Калі любіш — а я дужа-дужа люблю Ісуса Хрыста, — дык карціць, ведаючы ягоны лёс, уяўляючы, як ён жыв, хадзіць па зямлі, паказаць гэта на плоскасці людзям. А вось рабіць з эгемага культа я не хацеў бы».

Мастак Поклад — пратэстант, і чистыя ўзвонкія абразы, гэтак папулярныя сярод пакупнікоў, для яго — толькі спосаб падзяліцца сваімі ўяўленнямі пра Хрыста. Ня больш. Самае галоўнае для яго, каб гэта было прыгожа... Сп.Поклад глыбока перакананы, што Беларусь ня будзе ўратаваная мастацтвам, бо, нягледзячы на велізарныя здабыткі мастацтва Эгіпту, Італіі ці Нямеччыны, яны ня выратавалі нікога. На



Давід Чэрны

скульптуры. Гэта Лісень пад Колінам, едучы на Познань. У траўні будзе ў Польшчы вялікі юбілей Маці Божая з-пад Коліна, увесе край будзе съяткаваць. І я цяпер раблю самую адказную справу для Польшчу...»

Дарэчы, за мяжою сёньня працуе багата беларускіх творцаў. Зоя Літвіна расціпіла старасвецкі касыцёл у Гапфагартэнсе, што ў Аўстрый. Алесь Лось размалываў колькі цэрквяў на Падляшшы: Скульптар Валер'ян Янушкевіч таксама вядомыя ня толькі помнікам Скарыну ў Лі

дзе, мэмарыялам сясцёр-назарэцнікам у Наваградку, але й мэмарыяльнай шыльдай Міхала Агінскага ў Фляренціі. Добра вядомы ён у Беларусі і як аўтар плястычнае аздобы касыцёлу съятога Рожа ў Менску... А цяпер паводле ягонага праекту давяршаюць інтэр'ер нядайна адчыненага касыцёлу Святоага Андрэя Баболі ў Полацку. Тамака ж будзе высьвячаная ў брама беларускіх пакутнікаў за веру.

ВАЛЯР'ЯН ЯНУШКЕВІЧ

«Хрысціянскому мастацтву ў нас ужо 1000 гадоў, — кажа Валер'ян Янушкевіч. — Яно палігае на традыцыйных бізантыйскага мастацтва і раманскае стылю. Я не трymаюся цвёрдага канону, як гэта робіцца ў Расейскай праваслаўнай царкве. Але ў каталіцкіх цэрквях таксама ёсьць свая традыцыя, познаная іканаграфія, якой трymaліся ўсе мастакі. Адхіленыні маглі быць, але вобраз Хрыста ўсё адно пазнаецца. Калі ты выявіш чалавека гадоў пяцідзесяці, з тойстым жыватом, дык такога Хрыста ніхто не пазнае. Традыцыя патрабуе трывага ігадавага. Калі зробіш яго з кароткімі валасамі, гэта таксама ня будзе Хрыстос, хоць ты разьбіся, даказаючы...»

Цэркви ёсць касыцёлы ў нас, на жаль, афармляюць непрафесійна. Выходзіць нейкое дылетанцкае мастацтва, афармляйлайка, бо народнае ўсё ж было абалертае на традыцыі. Сярод сучасных майстроў, якія сур'ёзна шукайць новы вобраз Хрыста, — Вашчанка і Пушкін. Аднак і ў іх я янич не бачу таго магутнага цэлнага вобразу, які б хацеў бачыць. Я ў сам не кажу, што маю вялікія дасягненні...»

Пасля гадоў вынішчэння ідзе працэс адраджэння, але ён кволы. Традыцыі цалкам не перарвалася, але моцна пацярпела. Расейская цывілізацыя прынесла нам сваё бачанне. Накідавалі нам гэтыя пеэз

КАЛЯНДАР

дабізантыйскія формы, ніяк не ўласцівія нашаму народу. I тыя ж барокі ў свой час таксама вынічали гэты цэльны образ. Бе вобраз гэты, як міне здаецца, які ён быў у Бізантыі ці ў раманскім стылі, быў узноўлены мастакамі італьянскага адраджэння. Мастакі вярнуліся назад, зрабіўшы крок наперад. Але пасля быў тыя барокі, ражако... Ператварылы Хрыста ў аздабляйшайку, як цяпер, гэта ўсё з адной опэры...

Беларусь столікі перажыла, што яна на хрысціянства абапіраецца, як, бадай, ніякая іншая краіна. Но такіх цярпення ѹ даравання, як у беларусаў, я нідзе не заўважыў. У той жа Польшчы ўсё трывалеаца на нейкай экзальтаванай традыцыі".

Аляксандар Пушкін вядомы ня толькі гучнымі пэрформансамі з палітычнымі падтэкстамі, але й цыкламі сценапісаў у праваслаўнай царкве ў Бабры, што на Крупічыне, і ў касцёле сьвятога Станіслава ў Магілёве. Таму свае пытаныні я адрасаваў і яму.

АЛЕСЬ ПУШКІН

"Чуючи слова "канон", адразу згадваю калькі з расейскіх традыцій. Прыклад: царква ўсіх Тужлівых Радасьці, Чарнобыльскае Божае Маці, у Менску. Ці — царква Марыі Магдалены. Гэта жа! Гэта ня жываліс... Супраць такога канону ў мене ўзынікае пратест. Насілуючы, мастак павінен съведама перайначаць канон на беларускую глебу. Тоё, што раней рабілася іншынктыўна. Вось, скажам, «Шарашоўская сіятыя»: Ян Залатавусны, Рыгор Багаслоў, Васіль Вялікі... Мы, што паканчалі беларускую Акадэмію, знарок перайначаем іх пад нашае Адраджэнне. Для мяне канон — гэта беларусізацыя старажытных канонаў.

XXI ст. прынясе іншы вобраз Хрыста. Можа, ён будзе выкананы ў тэхніцы галіграфічнай мазаікі, ці ў скульптуры з цікавай падсвіеткай якімі лізардамі... Я вось выкарыстоўваю інкрустацию саломкаю. У Бабры я зрабіў Хрыстоса з заляўкашанай фанэры, інкрустованага наўкула саломкаю. Гэтак мы перацягваем свой канон у XXI ст. Каб у мяне была магчымасць зрабіць наўкула яго галіграфічнае звязанье, я б зрабіў, але, на жаль, змог толькі з саломкі.

Для мяне Хрыстос XXI ст. — такі, які ругаеца, съвеціца, а з вачай — кривавая съязда. І каб тэмпаратура вуснай сінтарна ўлойлівалася, калі чалавек яму ногі чалуе. Калі ў верніка ўсхаўляваны, гаран-



АНАТОЛЬ КРЮЧІК

чы мозг, з вачай пачынае выцякаць Хрыстова кроў. А калі ты халодны, прагматычны, заходні, цалуеш ногі бяз думак і жару, дыш нічога ня выцяяз. Вось такі Хрыстос XXI ст. Вось такога я мару зрабіць для вясковай царквы.

Асоба Хрыста? Я бачу яго такім, каб хацелася быць да яго падобным. Гэта вельмі сучасная асоба. Ён бы цяпер карыстаўся электроннай поштай. У яго быўлі б два шылехі. Альбо нааагул съсьці ў пустыні, і яго б тады не было. Альбо наадварот, ён быў бы сучасны, як Біл Гейтс, лячыў бы людзей

і нават кампутары — выпусціў бы свой вірус, які бы чысьціў кампутары, забруджаныя паскобудымі порнасайтамі й гвалтамі".

Чатыры мастакі — чатыры сусьеветы. Вобраз Хрыста, кананічны ці не, для беларускіх мастакоў яшчэ вялікая таямніца, разгадку якое яны імкнучыя шукаць найперш у саміх сабе. Папярэдняй традыцыйнай зглумленыя чужынцамі альбо забытыя. Зважаючы на тэя страты, што прынесла нам XX ст., нашае бачаньне Хрыста ў новым тысячагодзьдзі ў будзе менавіта гэткім, якім яго створаць нашыя мастакі цяпер.

Сяргей Харэўскі

Хто мае гроши, дапамажыце на лекі й догляд айца Ўладзіслава Чарняўскага, які неўзабаве па сваім 85-годзьдзі цяжка захварэў і трапіў у 9-ю менскую больницу.
Тэл. (017) 270-62-39. Спытацца айца Леаніда.

“Наша Ніва” 90 гадоў таму

В.Пасадцы, Віл. Губ. Вялейскага пав. Разам з шчырым віншаваннем рэдакцыі з Новым годам съвятой і спрадвідлівай працы, я хачу сказаць колькі слоў, што можа сказаць і кожын, хто ўважна ўглядзе, як прымаеца на вёсцы родная наша беларуская газета. Божа мой! Як блізкі кожнаму беларусу творы беларускіх гісторыкіў і пісьменнікаў, якія друкуюцца ў юдзінай нашай газэце! Якія моцныя волкі вырываюцца з грудзей людзкіх!

Я ўжо пісаў (№32, 1910), як у нашай вёсцы Пасадцы (Крайскай воласьці) сяляне слухалі, калі я ім чытаў “Н.Н.” Я чытаў ім яшчэ мно-га разоў ў бачыўш, што, пішуць тады, я не абмануўся. Слухаючы вершы нашых пісьменнікаў, яны то чуць на пісьменнікаў, то рагаталі, як шалёны! Бяды толькі, што мала граматных, а калі хто і вучыўся, то даўно забыўся, бо

тое, што сілай у чужой мове ўбіта ў галаву, скора выльятае, і іншаму потліецца, пакуль нагрэмазе сваё імя.

Здарылася сёлета, што даў я майму таварышу ў мястэчка Вязынь (Вялейск. пав.) некалькі нумараў газэты “Н.Н.” Праз колькі тыдняў ізноў мы ўбачыліся, ажно ён просіць яшчэ газэты. Аказаўся, што ён іх даў аднаму граматнаму штырніку, каторы ганяе платы на Нёмане ў Коўну і Вільню. Гэты чалавек, сабраўшы сваю хэйру штырніку — калі 30 чалавек, уночы на беразе Нёмана, ля вогнішча чытаў ім “Н.Н.” — “Шмат гарэлкі, — казаў ён, — выпілі б яны за гэту пару, але знайшлося лякарства!..”

Дык ціперака съмела магу казаць, што для народу шчырае слова ў яго роднай, зразумелай мове ёсьць найлепшае лякарства ад усялякіх цямен-нот: ад п'янства, ад веры ў забабо-

ны і знахараў і т.д. Роднае слова родзіць любоў к съвету, культурнаму, разумнаму жыццю. Праўда, цярністыя шляхі тых, што тораць дарогу; але, змагаючыся з ворагамі ўсяго народу беларускага за нацыянальную справу, яны ідуць далей і далей, а мы, углядаючыся на гэтае змаганьне з далёкіх, глухіх куткоў, кажам: “Ня вечна ўсёна тутлягі будуць скрываць перад намі сонца! Ня вечна крыёдзе панаваць над праўдай! Працуцце, браты, зь верай, што мы Вам спагадаем і, чым сіл, паможам дзеля легшай долі ўсіх нас!”

Зымітрок Бядуля
13 Студня 1911 г., №2

Выйшла з друку і прадаецца ў кантормы “Нашай Нівы” Кароткая гісторыя Беларусі з 40 рысункамі. Напісаны Власт. Цана 60 кап.

10 Лютага 1911 г., №6

архіў

Босае войска

23 лютага — дзень стварэння Беларускай Краёвой Абароны

Справа здача Койданаўскага батальёну № 17 Беларускай Краёвой Абароны на 10.6.1944

Усяго па спісу лічыцца

Афіцэраў — 23,
Падафіцэраў — 41,
Стральцоў — 387,
Усяго — 451.

З гэтага ліку ў самавольнай адлучцы — 29 чалавек. На ўбраенне батальёну паступіла 100 італьянскіх вінтовак і 50 рускіх. Стан зброй задавальнічы, але ніяма аружэйных прыладаў і смазкі для аружжа.

Прадукты харчавання атрымоўваем праз Койданаўскі паліцыйскі пост. Сынеданые і абед рыхтуюцца на кухні, на вечар атрымліваеца гарачае кофе і сухі пакет. Усе жаўнёры размешчаны па кашарам, сродкі абароны кашараў заканчваюцца.

Абмундравана ўсяго 7 афіцэраў

і падафіцэраў, якія прыехалі зь Менску з курсаў. 50% стральцоў зусім босыя. Ёсьць такія, якія зусім ня маюць вогнішча.

Асабліва бежанцы.

Хворых за гэты час па

батальёну налічваецца:

— афіцэраў — 1,
— падафіцэраў — 1,
— стральцоў — 26
— Разам 28 чалавек.

Эпідэмічна хворых 1 чалавек (тыфус).

Ранены партызанамі стралец Сяўрук зволен з батальёну згодна заключэння вайсковага доктара.

За гэты час матар'ял вайсковай падрыхтоўкі пройдзен згодна дасланай вамі праграмы на поўнасць, таму што людзі былі занятыя на працах абарончага характару.

Важнейшым ухіленнем ад дысцыпліны з'яўляецца самавольная адлучка, за што накладалася пакаранье.

Прапагандовая праца праводзілася згодна дасланай Вамі праграмы. Ротныя прапагандысты праводзяць чытку газэтаў і брашур. Пакой для афіцэрскага казіно знайдзен, але акрамя стадиону і лавак нічым не аbstалівалі.

Варожая прапаганда выявілася ў тым, што ў час высадкі англо-амерыканцаў на Захадзе Эўропы сярод стральцоў былі распушчаныя чуткі, што палова Францыі занята англо-амерыканцамі. Асьветны афіцэр зрабіў даклад аб інвазіі, выкрыўшы гэтыя чуткі як варожую прапаганду. Ротныя асьветныя падафіцэры таксама правляюць гутаркі на тэму аб інвазіі.

Адмоўна дзейнічае на настрой стральцоў тое, што многія зусім босыя, а некаторая частка насељніцтва адносіцца к гэтаму з насымешкай.

З іямецкіх улад найбольшую падтрымку батальёну аказвае Койданаўскі жандармскі пост.

Камандзір батальёну №17 Бараноўскі Начальнік штабу Шаблоўскі

НАРБ Ф.382, спр.4, арк.113.
Падрыхтаваў Алег Гардзіенка

БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА РАДЫЁ СВАБОДА

ЧАС	KHz	ХВАЛІ	ЧАС	KHz	ХВАЛІ
18:00 - 19:30	7190, 9615 15460	41 31 19	22:00 - 23:30	6010, 6170 9845 5995 7295 9750	49 31 49 41 31

Сярэдняя хвалі — 576 і 612 кгц

Адрас: 220005 Менск-5, п/с 111; Vinohradskaya 1, Praha 110 00 CZ

Інтэрнэт: www.svaboda.org

НАСТРОЙЦЕСЯ НА “СВАБОДУ”!

Са спадарожніка гучыць беларускія слова
Тэхнічныя параметры для настройкі рэсівэра на прыём беларускай праграмы
Радыё Свабода

HOT BIRD 13.0° VPID 4260

Freq. 12 484 APID 4232

Pol. VERT. SPID 4260

SR 8 298

FEC 3/4

Вяшчаныя вядзенцы сынхронна
зь вяшчанынем на кароткіх хваліх.



22 лютага на 74-м годзе жыцця памер Ivan Fursevich.

Ivan Fursevich нарадзіўся 6 кастрычніка 1927 г. у Галавенчыцах на Стадыоні. У часе сусветнай вайны скончыў Баранавіцкую мэдyczную школу, затым служыў у савецкім войску. У войску ж у 1949 годзе быў арыштаваны, а пасля і асуджаны па палітычных абвінавачваннях на 25 гадоў зняволення ў канцлерах. Пасля съмерці Сталіна ў сярэдзіне 50-х выйшаў на волю, паступіў вучыцца ў Сямілапіцкі мэдінстытут. Атрымаўши прафесію, вярнуўся на Баць-

каўшчыну і пасяліўся ў Докшыцах, дзе і працаваў лекарам да апошніх дзён жыцця. Ivan Fursevich друкаўся ў пэрыядычных выданнях апавяданні з турэмна-лягернага жыцця, заснаваныя на реальных фактах. Большасць напісанага ім пакуль што застаецца ў рукапісе.

Праз ўсё сваё належала жыццё Ivan Fursevich пранёс у сэрцы любоў да Беларушчыны і нязломную веру ў адраджэнне Краю.

**Сябры і прыяцелі
нібожчыка,
колішнія палітвязні**

Нерасыцвілая кветка

Ivan Fursevich

Было гэта ў канцы 1950-га ці пачатку 1951 году. Я, тады яшчэ малады "студэнт" Акадэміі імя Ляўранція Палубіча Бэрэ, скончыўшы толькі першы яе курс – съледства і суд, сядзеў у 59-й камеры Бутырскай турмы і чакаў адказу на маю скарту на прысуд ваенага трывалу Маскоўскай ваеннай акругі, накіраваную ў ваенному калегію Вярхоўнага Суду СССР. У тое, што ваенная калегія скасуе прысуд ваенага трывалу, яя верыў амаль ніхто з маіх сукамэрнікаў. Не было такога, як цяпер кажуць, прэцэдэнту. Праўда, у некаторых, асабліва ў наўгных маскоўскіх інтэлігентаў, цеплілася нейкая іскрынка надзеі на справядлівасць – усё ж найвышэйшая інстанцыя самага справядлівага ў сувеце суду разъясняцца, і калі яя выпусыць на волю, дык хоць зъменшыць гэты бязглазуды зьдзеклівы прысуд. Але "самая высокая інстанцыя" меркавала, што савецкія суды, нават самай нізкай інстанцыі, — самыя справядлівія і ніколі не памыляюцца. А тым больш у адносінах да ворагаў народу.

І скагі мы пісалі не таму, што на штоўсці спадзяваліся. Рэч была ў тым, што судзіл нас познай восеньню. Наперадзе была суворая сібірская зіма. І ўсе ведалі, што этап зімою – язда ў халодных цягніках – вельмі цяжкое выпрабаванне. Ад гэтай думкі нават у цёплай камеры мароз прафагаў па скуры. А адказу на скарту чакаў даводзілася, як правіла, яя менш як пайгоду. А там і вясна надыдзе. Усе думалі, што перанесці зіму ў амаль камфортных умовах камеры для асуджаных Бутыркі – камфортных, зразумела, умоўна, – было значна лягчэй, чым у цесных перасылках Сібіры. Тым больш, што мукі съледства скончыліся, рэжым быў даволі мяккі – цэлы

дзень што хочаш, тое і рабі. Кніг – досьць, а на працу ня гоніць, ды кормяць хоць і няглуста, але ж прыстайна, і з голаду ніхто не памірае.

Насельнікамі нашай камеры былі пераважна масківічы. Былі яны прафесарамі, дацантамі, кіраўнікамі і адміністраторамі найвышэйшых рангав. Усе праходзілі па группавых справах – дактароў, геолягіў, жыдоў. Вылучаліся масківічы на толькі добрай, па сэзоне, экіпіроўкай, вілікімі "сідарамі", дастатковай укомлемнасцю – жывоці іх на надзея зъменшыліся падчас съледства, бо яны мелі і регулярыны перадачы з волі, і «ларок». Выдзяляліся яны і сваёй адкуватай – усе мелі вышэйшую асуству, а некаторыя былі нават акадэмікамі, а таксама тым, што на нас, прыблудаў, сабраных па арудах з усяго Саюзу, глядзелі крыху звыско, нават пагардліва, як на сялянаў, што трапілі ў вышэйшыя съекты. Падобнымі да іх мы былі толькі бледнымі тварамі ды вілікімі, "на ўсю катушку", тэрмінамі.

Усе яны ўважалі сябе невінаватымі, сваю арышт – выпадковай недарочнасцю і ў душы спадзяваліся, што ваенная калегія Вярхоўнага Суду перагледзіць іх прысуды і, папрасіўшы прарабачаныя, верне іх на старыя цёплья месцы. Аб гэтym некаторыя з іх казалі адкрыты, і з вілікім нецярпеньнем заўсёды бегалі да "кармушкі", эз якой наглядчыкі казаў "на Мы", ці "на Ны", ці на іншай літары алфабету.

Таму, калі ў чарговы раз пасялья бразгату замкну і скропу дзвіярай на парозе са скрутам пасыцелі і пустой торбачкай, сыштай з вафельнага ручніка, зъявіўся чарговы насьльнік у салдацкай вондратцы бяз ронемі і пагонаў, у сукамэрніку асаблівага зацікаўлення ён ня выклікаў.

Пасля кароткага прадстаўлення – Міша Валынец са Львова – ён, агледзешчыся, адразу падышоў

да мяне, "брата па зброі", і папрасіў дазволу прыесць.

Быў ён надта схудаль і бледны. А ў той дзень яшчэ й галодны, бо прыбыў з этапу. Я падзяляўся зь ім сваім небагатым скарбам – дўвум скрылікамі хлеба, кавалачкам маргарыну і цукру, які засталіся ад "супольнага стала" – долі прадуктаў, якія выдзяляеца з кожнай перадачы і «ларка» і дзеліцца пароўн паміж тыми, хто на мае ні таго, ні другога.

Мы хутка зь ім паразумеліся, бо мелі шмат супольнага. Былі мы аднагодкі – салдатамі, праходзілі амаль па адноўлькавай справе – ён быў украінскі, а я беларускі нацыяналіст, ды яшчэ ў суседзімі, амаль землякамі – ён са Львоўшчыны, а я – з Баранавічыні.

Акрамя гэтага, мы былі "заходнікамі" – ён з Заходній Украінай, а я – Беларусі. Ды выхаванье ў нас было амаль адноўлькавае – у яго школа павінэсна і курс гімназіі, у мяне – такая ж школа повышэхна і мэдyczная школа. Але галоўнае, што нас збліжала, – гэта наше захапленне літаратурой. Я са школьніх гадоў пісаў вершы, праўда, надта слабыя, і зъмяшчаў іх толькі ў школьнай насыценнай газэце. А ён быў супраўдным паэтам і ўжо ў 17 гадоў выдаў свой першы зборнік.

Таму галоўнай тэмай наших гутарак была літаратура. Я ў той час дастаткова добра ведаў беларускую літаратуру, нават і на толькі дарэвалюцыйны, але ў савецкую, тады ўжо забароненую ў Савецкім Саюзе. А апошні гады трывалі і ўкраінскай – ва Украінскай кнігарні ў Маскве я набыў невялікі, у съветла-блакітнай вондратцы, зборнік Лесі Украінкі, выдадзены ў апошні год вайны, а таксама "Кабзар" на Украінскай і расейскай мовах. Пасля пачаў рэгулярна чытаць часопісы "Вітчизна" і "Дніпро", адшукваў у бібліятэках Москвы творы Iвана Франка, М. Ка-

любінскага, Стэфаніка і Панаса Мірнага. Найбольш мне спадабалася Лесі Украінка. Яе верш "Contra Spem Spero" мянэ так уразіў, што я вывучыў яго на памяць і памятаю да гэтага часу.

*Гетьте, думы ви хмари осінні!
Тож тэмпер весна золата!
Чи то так у жалю, в голосінні
Промінчут молоді літа?*

*Ні, я хочу кріз слёзы сміяцись
Серед ліха співати пісні,
Без надзеі такі сподівасясі,
Жити хочу! Геть, думы сумні!*

*Я на вбогім сумнім перелозі
Буду сіять барвісті квітки.
Буду сіять квітки на морозі,
Буду літъ на них слозы гіркі.*

*I від сліз тих горячых розтане
Ta кора лъдовая, міцна,
Може, квіты зійдуть, і настане
Шче ў для мене весела весна.*

Ад верша веяла съмяротным сумам невылечна хворай на сухоты, якая адчувае сваю съмерць, але вельмі хоча жыць. Мне яна нагадала нашу Цётку. Падабенства гэтага дадаваў і фатадымак – у наўчынальным уборы. Мне здавалася тады, што і лёс іх таксама нібы павінен быць падобны.

Спадабалася мне і "Даўняя казка", падобная да "Кургану". Янкі Купалы, дзе і лёсі герояў падобныя, і думкі іх таксама нібы падслуханыя. Напрыклад:

*Не поет, хто забывае
Про страшні народні рани.
I собі на вільні руки
Золоті надів кайдані.*

І пранікнёныя слова гусыльера, што "гусыльня ня пішуць закону". І "не скушае толькі дум ланцугамі".

А "Восенская казка" падабалася ня вельмі. Там ужо гучыць матыў пралетарскага барацьбіта, які перамагае сваім пралетарскім перакананьнем.

Я чытаў яму творы Багушэвіча, Каруся Каганца, Багдановіча, Якуба Коласа і Янкі Купалы. "Курган" і "Прарок" я памятаў поўнасцю. Яны вельмі уразілі Mіхася. Ен пагадзіўся з тым, што ён супраўдны вельмі білікі да "Даўняй казкі" Лесі Украінкі. А Багдановіч зачараўваў Валынца сваім лірызмам, ён сказаў, што такога лірыка Украіна ня мае.

Міша чытаў мне вершы Iвана

Франка, а таксама свае вершы. Яны былі лірычныя і патрыятычныя. Клікалі да бацаўбы. За іх, казаў ён, і трапіў у турму. Яго чэкісты хадзелі зрабіць кіраўніком нейкай літаратурнай арганізацыі і дойду катаўалі. Але пасля адчапіліся.

Чытаў ён свае патрыятычныя вершы сапраўды артыстычна. Ён тады неяк распростраўся, галава горда закідалася, вочы блішчэлі, твар бляднел, а голас зывінёў. Ён становіўся сапраўдным паэтам-трыбунам, чымсці падобным да Купалавага прарока, які зваў сібраў на бацаўбу. Mіхася адчуваў музыку верша, і вершы яго зывінелі, я палінэз Агінскага. Нават ганаўстыя масківічы падыходзілі паслухаць гэтага паэта-нацыяналіста, як яны звалі Валынца.

Мала каго з іх захапляў зъмест яго вершай, бо ўсе яны былі русофіламі-шавіністамі і не ўспрымалі бандораўцаў, якія ня хочуць жыць у Саюзе. Ён быў для іх ворагам. Але пальмавая мова Mіхася захапляла нават іх.

Доўга чытаць Mіхася ня мог. Ён хутка стамляўся. Нават пот выступаў на ілбе. Скончыўшы чытаць, ён адрэзў вяյу, ссутульваўся. Руки яго, якія крэлы ў падбітай птушкі, апускаліся, вочы тухлі. На твары зъяўлялася нейкай вінаватая ўсымешка. Ён увесе рабіўся падобным да падстрэлена птушкі, якая, яшчэ жывая, глядзіць на цябе. Або падобны да лілеі, наўдаўна сарванай і вынятай з вады, якая вяне на вачах.

Пасля чытання Mіхася доўга маўчаў, і мне тады рабілася вельмі шкода яго. Я разумеў, што яму вельмі цяжка будзе выйкіць ва ўмоўах катарагі ГУЛАГ яго хутка зломіць. Зломіць не духоўна – духоўна ён быў значна макнішы за нас. Зломіць фізычна на лесапавале ці ў шахце, бо ў яго пры моцных духу было надта кволае здароўе. Яно ў дадатак было яшчэ і моцна падарвана годам съледства.

Доўга пабыць разам, на жаль, не удалося. Яго вырвалі на этап, і шляхі нашы разышліся. Развышлі назаўсёды. Хутчэй за ўсё, ён напоўніў букает нерасыцвільных кветак, зразаных бязлігічнай чэкісцкай рукою.

Пасля чытання Mіхася даўга літаратурай не заняўся. Я стаў студыяваць мэдыцыну. Але ў мяне час ад часу ўзынікалі думкі аб Mіхасю Валынцу. Я некалькі разоў спрабаваў звязацца з Саюз пісьменнікаў Украіны. Але адказу не атрымаў. Там такіх, як Валынец, не паважалі.

Тэатар аднаго актора "Зыніч"

сакавік 2001 – адзінаццаты тэатральны сезон

ЧЫРВОНЫ КАСЬЦЁЛ

5 панядзелак пачатак 11.00. "Дзівосныя авантуры паноў Кубліцкага" ды Заблоцкага" П. Васічонка, С. Кавалёў

Лялечны монаспектакль. Выкананца - Вячаслав Шакалід

5 панядзелак, вечар, пачатак 19.00. "Кроткая" Ф. Дастаеўскі

Монаспектакль паводле аднайменнага твору ў перакладзе А. Каляды.

Выкананца - Уладзімер Шэлестай

6 аўторак пачатак 19.00. "Не праклінай, што я люблю..." Н. Гілевіч

Монаспектакль паводле вершаванага раману "Родныя дзеци".

Выкананца - Мікола Лявончык

новы проект беларускай службы радыё «свабода» ВЕРШ НА СВАБОДУ

На пачатку стагодзьдзя першая беларуская паэта пісала "Хр

Наша Ніва [9] 26 лютага 2001

9

МУЗЫКА

Хлопчык з Асіповічай — усталічнай Філярмоніі

У красавіку 2000 г. журы Міжнароднага конкурсу піяністаў "Менск-2000" прысудзіла ўсе магчымыя і не-магчымыя прызы й узнагароды Аляксандру Музыканту. Наймалодшы з усіх, ён нечакана аптынуўся побач з лідэрамі айчынна піяністичнай школы — Сікорскім і Паначэўным. Ці не зацяжкая ноша для вучня дзясятак клясы, на выгляд нічым не адрознага ад сваіх аднагодкаў?

Менавіта на гэтае пытаньне й мусіў адказаць ягоны сольны канцэрт пазаду чора ў Канцэртнай залі Беларускай філярмоніі. У залі сабраліся педагогі па клясе фартэпіана з усіх Менску, ды яшчэ сотні дзяўцы дзяячатаў з Музычнага коледжу і малодшых курсаў Акадэміі музыкі. Пасыль канцэрту яны ўтварылы за кулісамі вялізную чаргу, спадзекочыся хоць на хвіліну прыгніць увагу новага героя. Што тычыцца шырокая публікі, дык яна пакуль асьцярожнічае. А можа, акурат гэтая свойская атмасфера, без аншлагу, але й бяз прыкрага адчуваўнія пустечы ў залі, з дыхтоўным, патраба-

вальным партэрам і эмадзійнай галёркай найболыш спрыяе паспяховаму дэбюту.

У першым аддзяленні Музыкантаў граў выключна Шапэн. Граў зблішага па-діцічаму, без глыбіннага пранікнення ў сутнасць, без прыхаванага болю, гэтак уласцівага Шапену, і — як вынік — з вялікай колькасцю памылак. А можа, папросту далося ў знакі натуральнае ў такіх аbstавінах хваляваньне. Адзінам вынікам была Саната сі-бемолі мінор. Падалося, што за раляем аптынуўся зусім іншы чалавек — мудры і сур'ёзны. Яе трэцяя і чацвертая часткі (славуты пахавальны марш і фінал, які часта парыноўвають з ветрам над трунамі) прагучалі з такіх глыбінёй і дасканаласцю, якіх мне, бадай, ніколі не даводзілася чуць у гэтай залі.

У другім аддзяленні Аляксандар пачуваўся больш упэўнена. Вельмі добра выканала чатыры эпіоды-кар-



ціны Рахманінава і Шостую санату Пра-коф'ева, якія была ягоным "каньком" яшчэ на конкурсе. Акрамя яе, у канцэрце не прагучала адвіднага твору з конкурснага праграмы. І Шапэн, і Рахманінава былі вывучаныя нанова — цягам апошніх месяцаў. І гэта вылучае Музыканту з шэрагу наших ляўрэатаў,

якія, здараеца, год за годам дзяя-буць старую конкурсную праграму, пакуль тая не ператворыцца ў шматкі. Яшчэ адзін плюс Музыкантаў — надзвычай прыгожы, ясны і сцеўнены гук. Ну і, канечнече, тэмпэр-монт, якому хлопец яшчэ сам не заўжды можа даць рады.

Усё гэта вяшчуе юнаму ляўрэату паспяховую кар'еру. Дарэчы, наступным тыднем Музыкантаў выпраўляеца на першы ў сваім жыцці амэрыканскія гастролі. Ён выступіць на музычным фестывалі ў Саване, штат Джорджія.

Ю.А.



"Kerntopf" і памылка вэб-майстра

Ці памятаеце вы камісійную краму ў пачатку вуліцы Сердзіча? Мабыць, памятаеце, калі вы мянячкі і калі вам даводзілася час ад часу піць піва ў суседній карчомцы "Дубок" (ципер там "Хутке харчаванье"). Тае камісійнікі няма ўжо гады три, а на яе месцы ўладкавалася нікейка ТАА, што гандлюе тэлевізарамі SONY, электрачайнікамі, паласатымі швэдрамі і іншымі шматцём, якое з аднолькавым поспехам можна купіць у Энгінзе, на Тайвані і ў рыбакцкіх вёсцы на беразе Карыбскага мора.

А вось у даунай камісіёнцы правдаві тое, чаго на Тайвані не адшукаваць. Памятаю, як дзіцем я ездзіла туды — паглядзець. Якіх толькі пачвай-раі там не было! Пецярбургская рапаіль "Бзер" — фанабэрэстыя, з арэху. Венскія фартэпіяны — квадратныя, з мноствам пэдаляў, націскаючы на якія, можна было выціснуць неверагодныя гукі — дзвіноснае гудзеньне, бразгат бомаў, звон цымбалаў і грукат барабанчыкаў. (У XIX ст. была мода на "турэцкую" музыку.) І, нарашце, "Кернтопф" — зонку металёвы, увесі ў загагулинах, з падсвечнікамі проста на плюпты, драўляно вантрабай і адмысловымі малаточкамі, абцягнутымі скрай, а ня лямцам, як робяць цяпер. За яго прасілі даражэй, чым за іншыя інструменты, — 50 руб. Струны ў яго былі скроўзь парваныя, а мэханізм — безнадзеяна сапсанавы. Гэтая бандура, здавалася, была прыдатная толькі на тое, каб тримаць у ёй бульбу. І ўсё ж яна выклікала зайдзрасць і захапленне. Шкада было толькі, што кватэра ў нас маленькай.

Пару тыдняў таму я атрымала не-вялікі электронны ліст ад Уладзімера Бараніча, вэб-майстра Інтэрнэт-сайту "НН". Да яго былі прышпіленыя два лісты з Келью.

Аўтарам лістоў акайзаўся зусім не беларус, шмат якіх знайшло апошнім часам прытулак у Нямеччыне, і нават не піяніст. У першым лісьце Уве Кернтопф звязаўся да нас на дапамогу. "Дараўгі вэб-паблікаторы, — пісаў ён. — Я немец, і ў мене вялізныя цяжкасці з расшыфруючы непацінскіх літараў на старонцы http://sr10.xoom.com/Nasa_Niva/2000/47/07.htm. Прабачце мне, калі ласка, але я нават ня ўпэўнены, грэцкія літары альбо кірылічныя. Мене галоўным чынам цікавіць звесты тых тэкстуў, дзе згадваецца маё сямейнае прызвішча Кернтопф. Абзац пачынаецца з «? 12», а далей можна прачытаць маё прызвішча, напісане лацінкай. Я буду вельмі задаволены, калі вы мне раскажаце, пра што гэты артыкул. Прывітанье з Нямеччыны. Уве Кернтопф".

Ёсць у Інтэрнэце "залатая рыбка" — спэцыяльныя прылады, якія ўмэнт адшукваюць для вас любыя патрэбныя звесткі, варта толькі націснуць на клавішы. Выходзіш з сусветнай сеткі, выклікаеш "рыбку" і просіш: "Рыбка, рыбка, адшукай мене Кернтопф!" І праз 0,13 сэкунду мудрая машына падносіць табе 161 згадку пра носьбітага гэтага славнага прызвішча. Пра тое, што ў Канадзе нейкайу Вальдэмара Бруна Кернтопф дали піць гадоў турмы за фінансавыя злобіжыванні. Аб прафесару Варшаўскай палітэхнікі — непасрэднай нащадкі колішніх фабрыкантаў фартэпіянаў Чыкага, Кліўленда на канферэнцыях у Чыкага, Кліўлен-

дзе і Сан-Францыска... Адшукайце і наш суразмоўца Уве Кернтопфа. Ни ў якісці прафэсара дый ня ў якісці злодзея, а як сціплы творца гензялічнага дрэва свайго роду. Я налічыла на менш за 30 старонак, дзе адлюстроўваліся розныя галіні і ўзоры гэтая шляхетнае расыліны. А на асобнай, шыкоўна дэкараванай вэб-старонцы, — партрэт Уве з жонка Сабінай у дзені іхнага шлюбу, а таксама дата шлюбу, адрес, телефон, факс, e-mail, адрас, загаднай віль... Як любяць сябе людзі!

Спасыл жа на "НН" быў у самым канцы. У дадатак, англоўская "рыбка" сумненна прызначалася, што ніўскі тэкст для яе нечытэльны. Бедны немч! Сп.Бараніч яму назаўтра ж паведаміў, што наша вэб-старонка друкуюцца на кірылцы (беларускай) і што прызвішча Кернтопф згадваецца ў артыкуле пра аднаго беларускага музыку мінулага стагодзідзя, які нібыта жыў у Варшаве ў сям'і Кернтопфа і з задавальненнем карыстаўся іхнімі дасканалымі фартэпіянями. Прачытаўшы гэта, немец моцна зьдзіўіўся і папрасіў называць імя беларускага музыка. Бо — ён, дакладна гэтая ведае! — "быў яшчэ адзін чалавек, які жыў у гэтай сям'і, — польскі піяніст Ян Ігнацы Падэрэўскі". Тут сп.Кернтопф цалкам меў рацою, хаця тое, што ён распавеў нам пра Падэрэўскага далей, было, скажам шынэра, не зусім дакладным. Але што ты зробиш? Паводле назіраньняў адной маёй знаёмай, сярднестатычны немец глыбока перакананы, што Моцарт — гэта аўстрыйскі гатунак цу-керак.

А вось сп.Бараніч крыху памыліўся, называўшы Падэрэўскага беларускім музыкам. Падэрэўскі нарадзіўся ў цяперашній Украіне, калі Жытоміру, адна з украінскіх адраджэнцыяў, не існаваў. У лістападзе 2000-га "НН" надрукавала артыкул, прысьвечены ягоным 140-м угодкам. Галоўна прычынаю для публікацыі было тое, што Падэрэўскі быў толькі выдатным піяністам, але й палітыкам. І ў 1918—1919 г. у якісці першага прэм'ер-міністра адноўлене Польшчы ён пэўным чынам спрыяўляўся да лёсу БНР... Таму мы не пашкадавалі месца на апісаныя дэталяў ягонай біяграфіі. Згадалі сям'ю Кернтопфа, дзе ён бясплатна жыў на ўсім працягі наўчання ў кансерваторыі. Згадалі і прадукт іхнага сямейнага бізнесу — фартэпіяна "Кернтопф". Прычым, Бог ведае зъ якой нагоды, напісалі фірмовую назуву лацінскіх літараў на старонцы http://sr10.xoom.com/Nasa_Niva/2000/47/07.htm.

Усе сп.Бараніч крыху памыліўся, называўшы Падэрэўскага беларускім музыкам. Падэрэўскі нарадзіўся ў цяперашній Украіне, калі Жытоміру, адна з украінскіх адраджэнцыяў, не існаваў. У лістападзе 2000-га "НН" надрукавала артыкул, прысьвечены ягоным 140-м угодкам. Галоўна прычынаю для публікацыі было тое, што Падэрэўскі быў толькі выдатным піяністам, але й палітыкам. І ў 1918—1919 г. у якісці першага прэм'ер-міністра адноўлене Польшчы ён пэўным чынам спрыяўляўся да лёсу БНР... Таму мы не пашкадавалі месца на апісаныя дэталяў ягонай біяграфіі. Згадалі сям'ю Кернтопфа, дзе ён бясплатна жыў на ўсім працягі наўчання ў кансерваторыі. Згадалі і прадукт іхнага сямейнага бізнесу — фартэпіяна "Кернтопф". Прычым, Бог ведае зъ якой нагоды, напісалі фірмовую назуву лацінскіх літараў на старонцы http://sr10.xoom.com/Nasa_Niva/2000/47/07.htm.

Якя ж мараль гэтае гісторыі? Код наша культуры ня стражна. Восем лацінскіх літараў і звязваючыя нікі, разрэзаныя стагодзідззем войнаў, акупацый і нянявісцяў. Эўропа ў нас. А мы ў Еўропе — на скрыжаванні ўсіх ветраў, якія пахнуць пылам старых гародоў і сольлю Атлянтыкі. Эта гэта нікто ў нас не адніме. І адна памылка вэб-майстра здолная нагадаць нам пра гэта.

Сеняня ў Інтэрнэце "залатая рыбка"

Дыскографія

"ВЕСНАЧУХА"

ГРУПА "ЮР'Я". "Aria Records", (р) 2000.

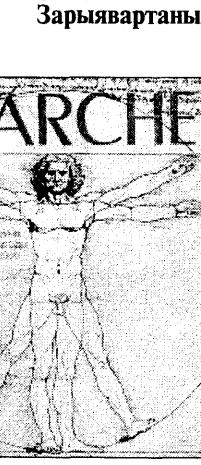
Альбом новага праекту Юр'я Выдronка пакідае ўражаньне, быццам ты насымлів па пущэўды агенцтва "Ur'ja-Tour" наведаў экзатичную цывілізацыю Арыяварта. Можа быць, згадкі пра ейнае існаванье і зафіксаваныя недзе ў запыленых фарліятах старожытнага історыкаў. Але для Выдronка, трэба разумець, Арыяварта зрабілася нечым кшталту ідэялічнай базы, на якой ён і збудаваў новы музычны праект.

Цывілізацыя Арыяварта дужа нагадвае мне вакзал памежнага раіцэнтра з вясковымі бабулімі, цыганскімі (у першым калені) і гарадзкімі (у другім) пасажырамі. Арыяварта, камандзіровачным тутэйшым вартыкальшчыкам, райдэнт-раўскай "круцізной" (Зямфіра ў слухалках) ды парай-тройкай напаў-пранутых нелегалай-аўганцаў, што прабіраюцца з таджыкскім пашпар-тамі да польскай мяжы. І — уявіце сабе — усе яны гамоняць адначасова!

Гэта і ёсць "новы этнамультыкультуральны праект" на тле паштовак Язэпа Драздовіча з далёкае цывілізацыі.

Пазамінультым годам "Франц" Юр'я Выдronка аднавіў фрагмент Арыяварта на галоўнай сцэне "Слов'янскага базару". І трэба прызнаць: галасу той нумар нарабіў Асабліва сярод украінскіх журналістаў, якія бегалі і пыталіся "Што цэ було?" Тады ў Беларусі зявіўся новы, арыгінальны, мастацка-пераканалынны калектыв. Альбом "Весначуха", на жаль, прымушае казаць, што альбо пошуку цывілізацыі вяліся не зусім там, альбо Арыяварта тых пошукуў была на варта.

Бе неадстатковая паставіць побач з элекtragitarai ды фальклёры дзяўчоў аянсамбль, дудара й лірніка Віктара Кульпіна і сітарыста Юр'я Задзірана, а зверху агульчыць усё гарлавымі, калі ўсё гэта разам проста не прагучыць. А яно найчасцей якраз і не гучыць, або, скажам та, гучыць надзвычай нязыка.



СЛОУНІК СВАБОДЫ
XX стагодзідзе ў беларускай мове

**СЛОВА НА ДЗЕНЬ
ДЛЯ ПАМЯШІ ДЛЯ РОЗДУМУ**

**ПЫТАЙЦЕСЯ У КНІГАРНЯХ
І ШАПІКАХ «БЕЛСАЮЗДРУКУ»**

КУЛЬТУРА

Пра Мазынскага апошнім часам шмат чуваць. Першай наўнай тэатральнага сезона быў ягоны вымушаны сыход з пасады галоўнага рэжысёра Рэспубліканскага тэатру беларускай драматургіі (даўней гэты тэатр называўся "Вольная сцэна"). Этая наўнай ўсіх скаланула. Здаецца, даўно ўжо адышлі ў мінулае тыя часы, калі партыйны бос сваёю мазолістаю рукою прызначаў і звальняў мясцовыя жрачоў Апалаён. Ды дзе там! Скандалнае звальненне Мазынскага не спыніла існавання Тэатру-студіі, а сам Мазынскі вырашыў засноваць першую белмоўную незалежную антрапрызу. Першым спектаклем якой у год прэзыдэнцкіх выбараў стала не "Антыгана", ня "Макбэт" — "Вечар", паводле Дудараўа.

Тэатар "Вольная сцэна" меў прыгожую трупу і разнастайні рэпертуар, рабіў чатыры, а то і п'ять прэм'ераў у сезон з рознымі рэжысёрамі — ад Мікалая Даінава (сапраўднае прозвішча Гавядзіна) да Пінігіна з ягоным творчым антыподам Раеўскім. Ажыцьцявіў скандалнае пастаноўку "Узы́туту Артура Ші, які можна было спыніць". Гэты скандал моцна паспрыяў папулярнасці "Вольной сцэны" сярод журналистаў. Тэатар ездзіў на фэстывалі, атрымоўваў нейкія ўзнагароды — пераважна ў краіне, а адночы нават за мяжой — у Бранску. Пабываў у Эйнбургу, здызвішы тамтэйшую публіку дудараўскім перакладам Шэкспіра на беларускую мову з ужываннем не зусім цэнзурнай лексікі. Прыйдзе у тульнае памяшканье, дзе наладжваліся прыгожыя вечаарыны і мастацкія выставы. Распрацаўваў сібіцкі стыль у афішах — пэдантычна-крыклівы, з пазнакамі накшталт "фантасмагорыя-псыханаліз", "фантастычны трэлер-кліп", "жудасная камедыя", "драматычны мроі" і т.д. Займеў уласную старонку ў Інтэрнэце — з адрасамі і рэковытамі, падрабязным пералікам колішніх прэм'ераў, фэстываляў і

ўзнагародаў, з архівамі і навінамі. А галоўнае — з фатаграфіямі актораў трупы і іхнімі днімі нараджэння. І ўсё гэта на расейскай мове — гэта звідзочным разылкам на Бранск. Як ува ўсіх беларускіх прадпрыемстваў.

Паўстаныне "Хартыі-97", падпісаныне Беларускай Дэкларацыі свабоды, апазыцыйныя маршы, мітынги — усе гэтыя падзеі не абышліся бяз чыннага ўздзела Мазынскага. У сакавіку 1998 г. на запрашэнні чэскага тэлебачання і радыёстанцыі "Свабодная Эўропа" ён разам з Юр'ем Хапчавацкім наведаў Прагу з нагоды прэм'ернага паказу на Чэскім тэлебачанні славутага дакументальнага фільму "Звычайны прэзыдэнт"...

Менавіта таму нікто не здызвіўся, калі на Мазынскага быў учынены напад: рэжысёр вяртаўся з лазні, да пад'езду заставалася некалкі кроку, і раптам — жудасны ўдар ззаду тупым прадметам па галаве. У выніку — сур'ённы пашкоджаныні галаўы, страсеньне мазгоў, зламаная



ганічна. Аднак самая сутнасць наўрад ці зменіцца. А сутнасць гэтая заключаецца менавіта ў тым, што Мазынскі з пахвальна пасыядоўнасцю ўзнаўляе стылістыку абласных тэатраў савецкага эпохі. Цалкам верагодна, што "Вечар" Дудараўа і не надаецца на іншую пастаноўку. Схематычныя пэйзаны і пэйзанкі, праблемы і характары, якіх на знойдзеіш апісаць пасынкі пісьменніцкага дачнага карапэртыву... Калісці гэта здавалася "вострым", цяпер — старамодным і неіскавым. Незалежнасць антрапрызы нічога не змяніла ў стылі Мазынскага.

Навошта ж тэатар выбраў для свайго вяртання гэтую п'есу?

Дудараў прапанаваў Мазынскому сваю падтрымку ў адраджэнні "Вольной сцэны". Знайшліся ў бізнес-мэны, якія далі гроши "пад Дудараўа", бо ў мазынцаў не было нават сродкаў, каб скончыцца працу над "Мамабукам". Фармальны патранаж над тэатрам узяў на сябе Саюз тэатральных дзеячаў, які ўзначальвае Дудараў. Цяпер аблікар'ёваецца магчымы ўзел прафсаюзаў. Сам Мазынскі катэгарычна аспрочвае любую сувязь паміж дудараўскай прапановай і выбарам п'есы: "Ды няма тутака нікай сувязі! "Мамабук" у нас ужо быў; гэта адзіны спектакль, які ў нас застаўся пасля таго, як нашая частка трупы пайшла з тэатру. Мы хацелі ўзяць яшчэ адну ягону п'есу — "Кім" — і зрабіць трэціх. Куды ж тут падзенішся — Дудараў найлепшы наш драматург. Нам трэба быць удзячнымі. Мала таго — гэта зразумелы і блізкі нам матэрый, вельмі праблематичны. Так што ўсё схіліся нібыта найлепшым чынам".

Над гэтым апошнім словамі варта задумачца. Найлепшы наш чын — стылістыка абласнога тэатру.

Абласныя п'есы, пры ўсіх прыгнагаўніцаўшы ў эпоху аўтарызму, на здольнасць сама сабою на даць жыцця мэртваму дому.

Юлія Андэрэва

Абласны тэатар

рука, рэанімація. Цікава, што Мазынскі жыве ў tym самым доме і ледзь на ў тым жа пад'ездзе, што й актор Расыілаў Янкоўскі, які, калісці таксама быў збіты невядомымі хуліганамі. Напад адбыўся пры гэтах самых абставінах і паводле вельмі падобнай схемы. Нягледзячы на гэты дзікунскі напад, дакладна праз месяц — 27 лютага — Мазынскі напажаўся зладзіць прэм'еру ў новым тэатры пад старою шыльдью. Такая жыцьцёвая цівёрдасць яя можа не заслугоўваць павагі.

Рэптыцыя, на якую я намагалася патрапіць, адбыўся ў памяшканні былой карчмы "На ростанях", дзе цяпер шпарка робіць рамонт. Парадныя дэзверы былі зачыненыя,

на тыльных вісёў замок. Я доўга валэндалася па двары ў дарэмнай надзеі, што яны адчыніцца — ці, прынамсі, нехта мне растлумачыць, як трапіць усяздрэні. Цэлую гадзіну я пачувалася, як Аліса ў Краіне Чуда — хіба што замест гарачага ліпеньскага поўдня была завея, і пранізліва вільгаць, і лёд пад ногамі, а цудадзейнага грыва, з дапамогай якога можна ўлішчыцца ў замочную шылінку, у мене не было. Нарэшце мне пашчасціла дастукацца да вахцёркі ў суседній мастацкай галерэі, якая злытавалася над мною і праўляла нейкім калідорам проста ў сэрца творчага практэсу. У неўялікім пакой панавала разруха. На падлозе — будаўнічы друз, съезны

напаўразбураныя, без тынкоўкі. Сярод усяго гэтага бруду і паскудства стаяў стол, вясковыя лавы ў зэдлікі — знарочыста тэатральныя, бутафорскія, бо ў вёсцы я гэткай мабілі ніколі на бачыла. У гэтым асяродку разыгрывалася тэатральная дзея. Акторы Мікола Кучыц і Аляксандар Ткачонак з Расейскага тэатру ішчэ на надта добра ведалі свае ролі і шчыравалі з паперкі ў руках, шукаючы "арганічнага самапачучыцца". Рэжысёр кіраваў працосам, седзячы на старэнкай канапе. Там жа знайшліся месцы й для мене.

Тое, што я пабачыла, засмучыла мяне. Вядома, на прэм'еры многія дэталі пастаноўкі будуть выглядзяць іначай. Больш прыгожа. Больш ар-

Шаўцы бяз ботаў, або Хлеб з разынкамі

ЭС

Юры Свірко

Дзе можна ў Менску перасекчыся з думамі жывымі клясыкамі? Вядома, на скрыжаванні двух клясыкаў памерлых — на рагу Маркса ды Леніна. Бось і я, шпацируючы былою Францішканскую-Губэрнатарскую, каля крамы з дагэтуль загадкавым для мяне назовам "Белсаюздрук" пабачыў "Вольва" — машыну тае маркі, што найбольш падабалася мене, покуль яе не ўладаў Ціянкоўскі. Ейны бел-чырвона-белы нумар

ва, Прадм. Р.Барадуліна, Маст. П.Драчоў. — Вільня: Тав-ва бел. культуры ў Літве, 2000. — Наклад 1000 ас. ISBN 9986-9228-7-9

А.Гужалоўскі. **Нараджэнне беларускага музею**. — Менск: Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь, 2001. — 124 с.: іл. — Наклад 1000 ас. ISBN 985-7372-17-8

Разглядаеца стаўленне музэя ў нацыянальных аўтарах Беларусі пры канцы XIX — на пач. XX ст. Каштуюе 1,5 т.р.

У.Караткевіч. **Хрыстос прыязмліўся ў Гародні**: Раман. — Менск: Беллітфонд, 2000. — 496 с.: іл. — Наклад 5000 ас. ISBN 985-6576-14-8

Славутым раманам У.Караткевіча выдавецства "Беллітфонд" распачаў новую книжную сэрыю "Беларускі гісторычны раман". Наступнымі маюць звязыца творы: А.Пашкевіч "Пляц Волі" (тра Слуцкі збройны чын 1920 г.), К.Тарасава "Пагоня на Грунвальдзе", В.Інгавай "Залатая жрыца Ашвінаў". Ціна першага кнігі сэрыі — 2,7 т.р.

Віктар Мухін

пачынаўся з нуля і сканчыўся літарамі "МІ". Верная прыкмета машины з эксп-ціянкоўскага гаража.

Неўзабаве з газетнае крамы, у нейкім агромністым спартовым касьцюме, выйшаў гаспадар аўто.

— Добры дзень, Паўле Ізотавічу!

— сказаў я яму.

Павал Ізотавіч, нібы застуканы на месцы злачынства, асьцярожна павітаўся і, быццам апраўдваючыся, сказаў: "Я ўвогуле ў адпачынку, але даводзіцца па розных шапіках газету шукаць. Не паверыш — нідзе я няма!!! А там сёньня артыкул Каці Пранік выходзіць..."

— А яна што — не ў адпачынку? — нахабна спытаўся я.

На што атрымаў прапанову зайсці да Паўла Ізотавіча ў Дом прэзыдэнтаў дзеёў дзесяць, калі ягоны адпачынок скончыўся.

Неяк я туды ўжо заходзіў. Год таму спадар Павал вырашыў пажартаваць дыскутаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Менавіта я не ўзгадаў, што я падыходзіў да ягоным асяродку.

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

Менавіта я не ўзгадаў, што я падыходзіў да ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі!

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Павал вырашыў пажартаваць па прэм'еравай місіі — сэансу ў ягоным асяродку.

— Добры дзень, Генадзіеўскі! — скончыў я ў ягоным асяродку.

Савету 12-га склікання, дзе ён ачольваў адну з камісіяў. Тады ён быў недаступны, нават непрыступны трыбуна.

Аднак яшчэ нікто з рэдактараў ня здызвяўся зь мяне так, як Павал Ізотавіч. Месяцы трэх ён думаў, ці друкаваць мой опус у сваёй "саліднай газэце". А пасля згубіў рукапіс.

Добра, што я меў копію (якую, паміж намі, прапанаваў у часе тых ваганняў газэце "Вечерній Минск", чый рэдактар адмовіўся

Адам Глобус

1984. ЯНКОУСКІ ПРЫПЫНАК

Актар Расціслаў Янкоўскі чытае Зыгмунда Фройда. Ён у захапленыні ад тэкстаў аўстрыйскага псыхолага. Я ем вінаград і слухаю ягоныя развагі пра лібіда. Вінаград міс падабаеца больш за тэорыі ў пераказе народнага артыста СССР. Нечакана Янкоўскі кажа: "Галоўнае, гэта спыніцца ў азірнуцца. Разумееш... Спыніцца ў азірнуцца". І зноў вяртасца да вялікага Зыгмунда. Шаснацца гадоў я ня згадваю гэтых "спыніцца ў азірнуцца", пакуль аднойчы ня чую за съпіна звону пабітага шкла. Спыняюся, азіраюся і згадваю Янкоўскага. І мяне пачынае мучыць пытаныне... Які звон прымусіў артыста спыніцца ў развагах пра лібіда? А мяне прыпыніў звон шкла, якое прыбліталычыца высыпала звядра ў кантейнер са съмецьцем.

1989. КОЎТУН і ПАРАДА

Аўтарка романаў пра Цётку Валянцінку Коўтун падыхаеца да мяне ў ціхенікі так, па-свяціку, кажа: "У выдавецкіх плянах стаіць зборнік "Паркан". Я пагартала. Ты можаш усіх выкінуць і выдаць сваю книгу пад гэтай назвай". — "А як жа сяброўства, братэрства, дамоўленасці, урэшце?" — "Якое сяброўства? Я табе разумную параду даю". А я чужых парадаў ня браў і не бяру.

2000. АДАМОВІЧ і ГЕІ

У Стакольме на парадзе геяў журналістка Ядзвіга Адамовіч (Ціна Клыкоўская) у запале пачуццяў кожа фатографу Алена Адамчык: "Мы з табою галоўныя гейши Беларусі". Зразумела, Ядзі мае на ўвазе, што яны дзеісна спрыяюць гей-руху, а атрымліваеца тое, што атрымліваеца. І цяперака слоўца "гейша" можа пазначаць у нашай мове жанчыну, якая дапамагае гэтым адстойваць свае права.

2000. АДАМЧЫК і ГАЛЬПЯРОВІЧ

Радыёжурналіст Навум Гальпяровіч пераймае мяне на сустрэчы з замежнымі літаратарамі і кажа: "Не разумею я твайго бацькі Вячаслава, ён паводзіць сябе як клясык, надае значэнне кожнаму слову, кожнаму выступленню, кожнай публікацыі... А жыцьцё

Нашы тутэйшыя



значнае прасьцейшае, яго трэба ўспрымаць лягчэй..." Гальпяровічу не пярэчу. Не разумее ён майго бацькі, і хай сабе. Галоўнае, я разумею.

**2000. АБЛАМЕЙКА
і ПРАСТЫУТКИ**

Радыёжурналіст Сяргей Абламейка любіць пагаварыць у этэры на тэзялятчную тэму, а тут раптам пачынае разважаць на газетных палосах пра... пра... прастыутак. Досьць цікава, што ў Каталёніі, пры жонцы, ён знаходзіцьмагчымасць зайсці ў прастыутака-

дайную ўстанову, а потым запісвае: "У барах прымorskіх мастэчак Каталёніі прастыуткі прыгажішыя, чым, напрыклад, у Празе. Зрэшты, яны могуць быць пражанкамі, якія выехалі на лета да мора на заробкі — чэшкі ў Чэхіі амаль не працуць". Зблвшага дакладна. На мой густ, і ў Каталёніі б... не прыгожыя. Пра праскі славяна-цыганскі кантынгент касаць ня буду. Скажу пра памылку Абламейкі, які думае: "У Беларусь путаны на заробкі ня едуть". А вось і едуть: з Арла і Тамбова, з абрэзлага ўладзівастоку ў татарскай Казані. Прастыуткі належаць да своеасаблівой вандроўнай нацыянальнасці,

яны жывуць і працуць ня там, дзе нарадзіліся. Разбэшчанасць і гроши на сэкс у Беларусі пакуль што ёсьць. Трэба дома бываць часцей, спадару Абламейка, можа ѝ нешта нейкае абломіца.

2001. ГАЛУБОВІЧ і ПАКІНУТАЕ

Паэт Леанід Галубовіч кінуў піць, курыць і пісаць вершы. Па-сялянску цічыра ў мудра ён яшчэ абвясціў пра тое на ўесь беларускі съвет. Вядома, усе мы раней ці пазней кідаем і піць, і курыць, і пісаць, але баймося ў тым прызнацца, бо бачым у кіданыні старасць сяюю, і нямогласць, і творчае бясплодзідзе. Галубовіч усё зрабіў слушна, акрамя таго, што кніга "апошнія вершы леаніда галубовіча" выйшла ў мінульым стагодзьдзі.

2001. ДУДАРАЎ і СЦЯЖКІ

У тэатральнага дзеяча Аляксея Дудараўа на стале стаіць беларускі сцяжак. Адзін бок таго сцяжка бел-чырвона-белы, а другі — чырвона-зялёны з арамантам. У залежнасці ад перакананыя наведніка сцяжак паварочаеца тым ці іншым бокам. Напэўна, у Дудараўа тры душы. З адной ён ходзіць атрымліваць прэміі з рук Лукашэнкі, з другой бароніць тэатар "Вольная сцэна" ад лукашыстаў, а з трэцій выгульвае сабачку ў сквэрыку на беразе Свіслачы. Некта запярэчыць, маўлю, нямащака ў Аляксея такога экспектычнага сцяжка. Скажу, такі сцяжак варты было бы выдумаць, бо патрабовы ён ня толькі Дудараўу, а татальнай большасці белчыноўнікаў.

2001. СКАРЫНКІН і ПРЭМІЯ

Артадаксальны рыфмаплёт Андрэй Скарынкін кажа, што, калі б яму прапанавалі прэмію імя Янкі Купалы, гэта было бы тое са-мае, што Байрану прапанаваць прэмію імя Вазнансенскага. Ён кажа, а "Свободныя Ноўвості" друкуюць. Тоё, што хворых на манію вельівы ў Менску хапае, — не навіна. Але пра менскага Байрана я чую ўпершыню, таму ў пазначаю падзею.

2001. ВЯЧОРКА і ПАЛІТЫКА

Я прыйшоў да высновы, што апагеем палітычнае кар'еры Вінцку Вячоркі было месца карэктара пры прэсавым сакратару Зянона Пазнянкі.

Падпішы сябра
На гэтым тыдні гроши на падпіску тым чытчам "НН", якія ня маюць за што падпісаць газету самі, ахвяраваў **сп.Aleks.**

Кепкі Найплатны прыватны абвесткі

— да 20 словаў (тэкставы модуль) — 105 руб.
— звыш 20 словаў (текставы модуль) — 132 руб.

— аформленая абвестка — 66 руб. за кв.см.
— аформленая абвестка — памерам больш за 24 кв.см. з улікам кошту арыгінал-макету — ад 87 руб. за 1 кв.см.

За абвесткі пра сямейныя падзеі — зьнішка. Абвесткі палітычнага характару і ад грамадзкіх організацій мусяць аплочвацца паводле рэкламных расцэнак для камэрцыйных абвестак.

Каб замовіць платную прыватную абвестку, трэба пералічыць гроши праз пошту пераводам на разліковыя раҳунак: раздакі газеты "Наша Ніва", р/р 3012213050010, Ленінскае адзінство ААТ "Белбізнесбанка" Менску, код 763.

На зваротным баку блянку паштовага пераводу ў сэктары «Для пісъмовых паведамленій» запісваецца дакладна ю чытельна тэкст абвесткі, тэлефон для сувязі ѹ абавязкова дадаецца сказ: «За рэкламныя паслугі».

Бо так палибі Бог савет, што аднай Сына Святога Аднагодзінага, каб усякі, хто веруе ў Яго, на зліні, але мей жыцьці вечнае. Ян.3:16
БЕЛАРУСКАЯ ЭВАНГЕЛЬСКАЯ ЦАРКВА
Найбажнэшы штаб-кватэры ў Менску і 10-і гардзе: вул. Лібіцкага 21-56, тэл.: 279-71-31, 270-89-87. Штаб-кватэры ў Ашмянах і 17-і гардзе: вул. Леніна 40, тэл.: 20-840, штаб-кватэра ў Барысаве, вул. Ватуцяна 38-45, тэл.: 54-908.

Правда:
збор твораў У.Караткевіча ў 8 т. (18 т.р.),
разпрынтае выданье кніг "Жывописная Россия,
Литва и белорусское Полесье"
(4 т.р.); кнігі М.Раманюка «Беларуская народная крыжы». Т.: 258-43-54

ПАРТНЁРЫ
Незалежная газета
заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
голоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
С.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906-1914),
Янка Купала (1914-1915), С.Дубавец (1991-2000).
сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская
карэктарка Надзея Бракар
в.а. галоўнага рэдактара Андрэй Дынько
заснавальнік Павал Жук
карэктарка Вялята Кавалёва
намеснік гал.рэдактара Андрэй Скурко
мастакі рэдактара Аляксей Чарнік
выдавец Віктар
рэдакцыя газеты "Наша Ніва"

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЙ:
220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 213-32-32
E-mail: nn@irex.minsk.by
http://members.nbc.com/nasa_niva/

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 6 палос
фарматам А2. Друкуніца выдавецства «Беларускі Дом друку»,
Менск, пр. Скірмунтава, 79. Рэдакцыя не нася адказнасці за змест
рэкламных абвестак. Кошы свабодны. Пасыедчаныя выданыя № 581 ад 4 ліпеня 1996 г.,
выдадзеныя Дзяржаўным камітэтам па друку Рэспублікі Беларусь.
Юрыдычны адрес: г.Менск, пр. Газеты «Ізвестія», д. 8, кв. 173.
Наклад 3710.
Нумар падпісаны ў друку 25.2.2001.
Замова № 1094.
Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а

ПРЫВАТНЫ АБВЕСТКІ**ВІТАНЫ**

Астекпу! Віншую! Ты не памыліся. Маленькая
Мікіта Белікаў! Віншум з народнінам! Вучы правапіс!
Посьпехай!

Коціка з Днём народзінаў! Простага касінага шчасця,
здароўя і ўсяго-усяго-усяго! Кася

Зоры Агенькы, Сонечкі! З надыхамі вясны Вас, шчасця і цепліні, плёну ў працы. Абдымо. Маранава Тацяна
Паважаная рэдакцыя! Цудоўнай Вам вясны!

Астапчыку! Віншум цябе з народнінам! Жадаем салодкіх снў і шчасця. Янка, Вэрніка, Наталья, Настя і інш.

Любы Міхале! Віншую з чарговыми народнінамі. Шчасця, каханья і посьпехай. Каня

ІДЗІ

"Зубры", вы хто, вы што, вы адкуль?! Зорра.
svszone@usa.net

Прэзыдэнтам у 2001 годзе будзе абраць спадар Зянон Пазняк. Хоцінцы

Ні "Фронт", ні "Бог", ні чёмні лес — адна надзея — БПС! Той, хто робіць

Аддам ахвотным старую папсаваную габарытную друкарку "Ятран". Транспорт намаганьнімі ахвотных. Бард Мельнікаў. Т.: (0232) 54-30-40

Шукаю якасны запіс музыкі і песен з фільмаў "Господзін" аформітэль. Бард Мельнікаў. Т.: (0232) 54-30-40

Шукаю музыку для супольнай работы над маймі песніамі. Бард Мельнікаў. Т.: (0232) 54-30-40

Кнігі, музыка, пэрэдышка

Альбом гуру Стасі Ольгі "Келіх Кола", CD "Я нарадзіўся тут", кнігі, нефармальныя часопісы, відеафільм "Звычайны прэзыдэнт" і многа іншага шукайце на Румянцаў, 13 (выстава ТБМ) з 11.30 да 19.00, апроч выходных

КУПОНЫ

Мяняю маркі з нацыянальнай сымболікай на купон б/а "Нашай Нівы", "Звязы". ДК Трактарнага заводу што-надзяло з 10.00 да 14.00

Кампакт-диск "Жывем!" — песні "Песьняроў" на вершы Ларысы Геніюш. Укладка па-расейску, акрамя тэксту

песен. 220107, Менск, а/с 150. Т.: (017) 213-43-52, 240-78-01

Нацыянальныя і традыцыйныя, паганцы і нехрышчонікі

Чытайце часопіс KRYUJA. Часопіс зъмішчае артыкулы, прысьвечаныя традыцыйнай беларускай культуры, даследзінамі паганства, індаізірапеістыцы і археалёгії.

Усе 3 выпускі (за 1994, 1996 і 1998 г.) ёсьць на кніжнай выставе ТБМ (вул. Румянцева, 13) і ва управе БНФ.

Пытайніца таксама праз e-mail <kgryuza@crosswinds.net>

КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНОЙ АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукую Вашу абвестку (ня больш за 15 словам) бясплатна. 22005